

శ్రీవేదాంతదేశికప్రణీతమైన

అష్టభుజాష్టకం

ఆంధ్రవివరణంతో

వివరణకర్త

శ్రీమాన్ డా॥ ఈ.ఏ. శింగరాచార్యస్వామి

శ్రీవేదాంతదేశికప్రణీతమైన

అష్టభుజాష్టకం - సవ్యాఖ్యానం

ప్రవేశిక

శ్రీవేంకటేశ్వరఘంటావతారులుగా, సర్వతంత్రస్వతంత్రులుగా, కవి తార్కికకేసరిగా, శతాధికగ్రంథకర్తలుగా జగద్విఖ్యాతిని పొందిన శ్రీమద్వేదాంత దేశికులు సంస్కృతభాషలో రచించిన పలు స్తోత్రాలలో అష్టభుజాష్టకం ఒకటి. ఈ స్తుతి శ్లోకసంఖ్యనుబట్టి చూస్తే చిన్నదిగా తోచినా, అర్థగాంభీర్యంలోను, శబ్దమాధుర్యంలోను విశిష్టమైనది. **"అట్టపుయకరమ్"** అనే పేరుతో పిలువబడే దివ్యక్షేత్రంలో వేంచేసి ఉండే అర్చామూర్తిని స్తుతిస్తూ రచించబడిన స్తోత్రం ఇది. ఈ క్షేత్రం ప్రస్తుతతమిళనాడు రాష్ట్రంలోని కాంచీనగరంలో గల సుప్రసిద్ధ వరదరాజస్వామి ఆలయానికి పడమటి దిక్కులో సుమారు 2 కి.మీ. దూరంలో ఉన్నది. ఇక్కడి స్వామి ఎనిమిది భుజాలలో ఎనిమిది దివ్యాయుధాలను ధరించి సేవను అనుగ్రహిస్తున్నాడు. అష్టభుజస్వామి భుజాల సంఖ్యకు, ఆ భుజాలలో వెలిగే ఆయుధాల సంఖ్యకు అనుగుణంగా శ్రీదేశికులు ఎనిమిది శ్లోకాలతో కూడిన స్తుతితో ఆ స్వామిని సంభావించడం విశేషం. ఈ దివ్యతిరుపతిని, ఈ అష్టభుజస్వామిని పేయాళ్వార్లు (మహాయోగి) మూన్ఱామ్ తిరువన్దాది అనే దివ్యప్రబంధంలోని **'తొట్టెపడై యెట్టుమ్' (99)** అనే పాశురంలోను, తిరుమంగై ఆళ్వార్లు పెరియ తిరుమొழி ప్రబంధంలో **"తిరుపుర మూన్ఱెరిత్తానుమ్" (2.8)** అనే దశకంలోను కీర్తించారు.

అష్టభుజాష్టకంలో మొత్తం పది శ్లోకాలున్నాయి. వీటిలో మొదటి ఎనిమిది శ్లోకాలు అష్టభుజస్వామిని కీర్తించగా, చివరి రెండు ఫలశ్రుతిని, కవినామాన్ని తెలుపుతున్నాయి. ఒకానొక సమయంలో అతడు చేసిన యజ్ఞానికి అసురులు అడ్డు రాగా, యాగసంరక్షణార్థం అతడు భగవానుని ప్రార్థించాడు. అపుడు భగవానుడు ఎనిమిది బాహువులలో ఎనిమిది ఆయుధాలను ధరించిన అష్టభుజస్వామిగా ఆవిర్భవించి, అసురసంహారాన్ని చేసి, యాగాన్ని రక్షించాడని క్షేత్రమాహాత్మ్యంలో తెలుపబడింది.

దేశికులు ఈ స్తుతిలో - తాము లౌకికవిషయాలపట్ల ఆసక్తిని కల్గి ఉండడాన్ని, ఇచటి అష్టభుజస్వామి కృపవలన తాము పొందిన హితాన్ని, ఆ స్వామి పరత్వాన్ని, సౌలభ్యాన్ని, ప్రపన్నుల రక్షణబాధ్యతను భగవానుడు తన కర్తవ్యంగా స్వీకరిస్తాడని, భగవానుని తప్ప ఇంకొకరిని రక్షకునిగా ఆశ్రయించని తమ మనోనైర్భర్యాన్ని తెలిపి, తాము జీవించి ఉన్నంతవరకు (యావచ్ఛరీర పాతం) భగవానుని శ్రీచరణాలలో అపరాధం లేని కైంకర్యాన్ని అనుగ్రహించ వలసినదిగా అష్టభుజస్వామిని ప్రార్థించి, ఈ స్తోత్రానుసంధానం సకలలోకాలకు క్షేమాన్ని కలుగజేస్తుందని ఫలశ్రుతి తెలిపి స్తుతిని పూర్తిచేశారు. ఈ స్తుతి ప్రధానంగా శరణాగతితత్త్వప్రతిపాదకమని చెప్పవచ్చు.

ఎనిమిది భుజాలను కల్గి ఉండే ఇచటి స్వామికి అష్టభుజస్వామి (**"అట్ట పుయన్"**) అని పేరు. ఆ యా క్షేత్రాల నామాలను పురస్కరించుకొని అచటి అర్చామూర్తులకు మంగళాశాసనం చేయడం ఆళ్వార్లకు అలవాటు. కనుక ఈ దివ్యదేశానికి ఆళ్వార్లు **"అట్టపుయకరమ్"** అని పేరు పెట్టారు. సంస్కృతంలోని గృహశబ్దం ద్రావిడభాషలో **"కరమ్"** అనే వికృతిని పొందుతుంది. అందువల్ల **"అష్టభుజగృహ"** మనే సంస్కృతపదం. **"అట్టపుయకరమ్"**గా మారిందని చెప్పవచ్చు. అగ్రహారమనే సంస్కృతపదం **"అకరమ్"** అని మారిందని, **"అష్టభుజఅగ్రహార"** శబ్దం **"అట్టపుయవకరమ్"** అని, తరువాత **"అట్టపుయకర"** మని పరిణమించిందని కూడా కొందరి అభిప్రాయం. గృహమనే అర్థమిచ్చే **"అగార"**మనే సంస్కృతశబ్దమే **"అకరమ్"** గా మారిందని మఱి కొందరి అభిప్రాయం. అందువల్ల **"అట్టపుయవకరమ్"** అనే పేరు **"అట్టపుయకరమ్"** అని మారిందని అనడం యుక్తియుక్తమని శ్రీకాంచీ ప్ర.భ. అణ్ణాస్వామివారు తమ వ్యాఖ్యలో తెలిపారు.

అట్టపుయకరమనే దివ్యదేశంలో వేంచేసి ఉండే అష్టభుజస్వామి తన ఎనిమిది శ్రీహస్తాలలో ఖడ్గం, విల్లు, గద, శంఖం, శరం, చక్రం, డాలు, తామరపూవు - అనే ఎనిమిది ఆయుధాలను ధరించి దర్శనమిస్తున్నాడు. పుష్పం ఆయుధం కాకపోయినా అందాన్ని చేకూరుస్తుందికదా! చక్రాది దివ్యాయుధాలకు అన్నిటికీ ఆభరణత్వంకూడా ఉన్నది ఆళ్వార్లు, పూర్వాచార్యులు పలికారు. **"తిరుచ్చెయ్యనేమియాన్"** అని నమ్మాళ్వార్లు, **"సర్వప్రహరణాయుధః"** అనే

నామాన్ని వ్యాఖ్యానించే సందర్భంలో **"ఆత్మోచితాని అనంతాని ఆభరణ వికల్పాని.... దివ్యాయుధాని"** అని అంటూ శ్రీపరాశరభట్టర్ ఈ విషయాన్ని తెలియజేయడం ఇక్కడ స్మరించదగినది. అందువల్ల తామరపూవు ఆభరణకోటి లోనికి చేరినట్లే దివ్యాయుధాలుకూడా ఆభరణకోటిలోనికి చేరుతాయి. కనుక, వీటిని కలిపి అనుసంధించడంలో అడ్డు లేదు. లేక, తామరపూవుకూడా ఆయుధకోటిలోనికి చేరుతుందని అనడం కూడా యుక్తమే.

మన్మథుడు పూలను ఆయుధాలుగా చేసికొన్నట్లే **"సాక్షాన్మన్మథ మన్మథు"**డైన భగవానుడు పూవును ఆయుధంగా ధరించాడని చెప్పడంకూడా ఒక రసోక్తి. పెరియతిరుమొழி ప్రబంధంలోని **"తిరుపుర మూన్టెరిత్తానుమ్"** అనే దశకంలో గల **"శెవ్వొబ్బునిలజ్గు"** అనే మూడవ పాశురాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తూ పెరియవాచ్చాన్‌పిళ్ళై **"ఒణ్ మలర్"** అనే ప్రయోగాన్ని **"కామనైప్పోలే అబలైకళై అழிక్కైక్కు ఉపకరణమాన మలర్"** (మన్మథునివలె, అబలలను బాధించడానికి సాధనమైన పూవు) అని వ్యాఖ్యానించడంవల్ల భక్తుల మనస్సును తన అందంతో దోచి, బాధించడంలో ఆయుధాలతో తామరపూవు సాటి వస్తుంది; కనుక ఆయుధాలతో కలిపి పూవును అనుసంధించడం యుక్తమేకదా!

ఇక, స్తోత్రవాఙ్మయంలో అష్టకస్తుతులకుండే వైశిష్ట్యాన్నిగూర్చి కొంచెం విన్నవింపబడుతున్నది. ఎనిమిది శ్లోకాలతో కూడుకొన్న అష్టకస్తుతులకు వేదకాలంనుండి స్తోత్రవాఙ్మయశాఖలో ప్రత్యేకస్థానం ఉన్నది. వేదంలోని నక్షత్రస్తుతి విషయకాలైన అష్టకవాక్యాలు సుప్రసిద్ధాలు. ఉపనిషత్తులలో భగవానుడు **"అపహతపాప్మా విజరో విమృత్యు ర్విశోకోఽ విజిఘత్సోఽ పిపాసః సత్యకామః సత్యసంకల్పః"** అని గుణాష్టకాన్ని కలవాడుగా కీర్తింపబడ్డాడు. అష్టాక్షరీమంత్రపాద్యుడతడు. అష్టైశ్వర్యప్రదాత. హరివంశమహాపురాణంలో- బాణాసురవధసందర్భంలో శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఎనిమిది బాహువులను కల రూపాన్ని ధరించినట్లుగా 179వ అధ్యాయంలోని **"అథాష్టబాహుః కృష్ణస్తు పర్వతాకారసన్నిభః, స బభౌ పుండరీకాక్షో నికాంక్షన్ బాణసంచయమ్, అసిచక్రగదాబాణా దక్షిణం పార్శ్వ మాస్థితాః, చర్మ శార్‌ఙ్గం తథా చాపం శంఖం చైవాస్య వామతః"** అనే శ్లోకాలు తెల్పుతున్నవి. చతుర్భుజుడైన స్వామి శరణాగత

రక్షణసందర్భంలో రక్షణత్వరచేత ద్విగుణబాహువు - అంటే - అష్టభుజుడు అవుతాడని అంటూ దేశికులు **"శరణాగతసంత్రాణత్వరా ద్విగుణబాహునా"** అని ఈ స్తుతి చివరలో అంటూ చమత్కరించారు. పేయాழ்వార్లుకూడా **"తొట్టపడై యెట్టుమ్... అట్టపుయకరత్తాన్ అఞ్జాన్ఱు కుట్టత్తుక్కోళ్ ముతలై తుఞ్జ కుటిత్తెటివ్ద శక్కరత్తాన్"** అని అంటూ గజేంద్రరక్షణసందర్భంలో స్వామి అష్టభుజుడయ్యాడని అన్నారు. ఇటువంటి స్వభావాన్ని కల్గిన స్వామిని దేశికులు శ్లోకాష్టకంతో స్తుతించడం ఉచితంకదా! ఎనిమిది శ్లోకాలను కల్గిన స్తుతికి **"వారణమాల"** అనే పేరు. వారణమంటే గజం. వారణమాల అంటే గజానికి అలంకారమైన మాల అని కూడా భావం. భగవానునకు **"చక్రహస్తైభచక్రమ్"** అన్నట్లు గజంతో పలు రీతులలో పోలిక ఉన్నది. అటువంటి స్వామిని ఎనిమిది శ్లోకాలతో కూడిన వారణమాలతో స్తుతించడం తగినదే. కృష్ణాష్టకం, హర్యష్టకం, రంగనాథాష్టకం, కామాసికాష్టకం మొదలైనవి భగవానుని అష్టకస్తుతులలో కొన్ని.

"అహింసా ప్రథమం పుష్పం పుష్ప మింద్రియనిగ్రహః, సర్వభూతదయా పుష్పం క్షమా పుష్పం విశేషతః, జ్ఞానం పుష్పం తపః పుష్పం ధ్యానం పుష్పం తథైవ చ, సత్య మష్టవిధం పుష్పం విష్ణోః ప్రీతికరం భవేత్" అని అంటూ భగవానునకు ఇష్టమైనవి ఎనిమిది పుష్పాలని, అవి -అహింస, ఇంద్రియనిగ్రహం, సర్వభూత దయ, క్షమ, జ్ఞానం, తపస్సు, ధ్యానం, సత్యం- అని చెప్పబడింది కదా! తిరుమజ్గైయాழ்వార్లుకూడా పెరియ తిరుమొழி ప్రబంధంలో **"ఇనమల రెట్టు మిట్టు"** (1-2-7) అని, **"కన్దమలర్ ఎట్టు మిట్టు"** (3-5-6) అని భగవానుని సుగంధభరితాలైన ఎనిమిది రకాలైన పూలతో పూజించాలని ఆశపడ్డారు. **"ఇనమలర్ ఎట్టు మిట్టు"** అనే సూక్తిని వ్యాఖ్యానించే పెరియవాచ్చాన్‌పిళ్ళై- **"అహింసాదికళాన పుష్పజ్గళ్ ఎట్టు మిట్టు"** అని వ్యాఖ్యానించారు. అందువల్ల దేశికులు అష్టభుజస్వామిని ఎనిమిది శ్లోకాలతో కీర్తించడం దీనిని సూచిస్తుందని చెప్పవచ్చు. ఈ సందర్భంలోనే పెరియవాచ్చాన్‌పిళ్ళై చేసిన **"శెజ్గழுనీర్, శెణ్బకమ్, ఇరువాట్చి, పాతిరి, పున్నై, కురుక్కత్తి, కరుముకై, తామరై- ఎన్ఱాప్పోలే ప్రధానమా యిరుప్పన ఎట్టు మాతల్"** అనే వివరణాన్ని బట్టి ఒక్కొక్క శ్లోకాన్ని ఒక్కొక్క పుష్పంగా చేసి భగవానుని శ్రీదేశికులు అర్చించారని చెప్పవచ్చు. **"పునైయుమ్ కణ్ణి ఎనదుడైయ వాశకమ్ శెయ్ మాలైయే"** (తిరువాయ్-4-3-

2) అని, **"ఇన్నిశైయాల్ పాడి కొడుత్తాళ్ నఱ్పామాలై"** అనే రీతిలో దేశికులుకూడా ఈ వాక్సుమమాలను సమర్పించారు. లేక, **"అష్టాఙ్గప్రణామత్తై చ్చొల్లిర్ఱాతల్. అత్తై మలర్ ఎన్నుమ్బడి ఎన్ ? ఎన్నిల్, పూవోపాతి అవనుక్కు స్పృహవిషయమా యిరుక్కలామితే"** (అష్టాంగ ప్రమాణాన్ని చెబుతున్నదని చెప్పవచ్చు. దానిని పూవు అని అనడం ఎందుకు ? అంటే, పూవు అతని ఆశకు విషయం అయినట్లే, ప్రణామంకూడా అతని ఆశకు విషయం కావచ్చునుకదా) అనే పెరియవాచ్చాన్ పిళ్ళై వ్యాఖ్యానసూక్తినిబట్టి దేశికులు అష్టాంగప్రణామాన్ని ప్రస్తుతస్తుతిలోని శ్లోకాష్టకం సూచిస్తున్నదని చెప్పవచ్చు. అష్టాక్షరీమంత్రప్రతిపాద్యుడైన భగవానుని ఎనిమిది శ్లోకాలను కల స్తుతితో కీర్తించడంకూడా తగినదే. **'కన్దమామలర్ ఎట్టు మిట్టు"** (3-5-6) అనే పెరియతిరుమొழி సూక్తిని పెరియవాచ్చాన్‌పిళ్ళై వ్యాఖ్యానిస్తూ ఎనిమిది సంఖ్యలోని సుగంధపుష్పాలతో భగవానుని అర్చించడం లో గల స్వాపదేశాన్ని -**"స్వాపదేశమ్- పరమభోగ్యమాన తిరుమంత్రత్తాలే** ప్రతిపాద్యనాన వస్తువిన్ పక్కలిలే తన్నై సమర్పిత్తు" (పరమభోగ్యమైన తిరుమంత్రంతో ప్రతిపాదింపబడతగిన వస్తువైన శ్రీమన్నారాయణునకు తనను సమర్పించి) అని తెలిపారు. ఈ వ్యాఖ్యానసూక్తిని అరుంబదకారులు- **"ఇత్తాల్- పరిమళప్రచురమాన మలర్‌పోలే ఓరో ఎழுత్తే పరమభోగ్యమాయిరుక్కిఱ తిరువెట్టెழுత్తాలే తత్ప్రతిపాద్యమాన వస్తువిల్ తన్నై సమర్పిక్కై- ధ్వనిక్కైక్కాక చ్చొన్నార్- ఎన్లతాయ్‌త్తు"** (దీనివల్ల - పరిమళ భరితమైన పూవువలె ఒక్కొక్క అక్షరం పరమభోగ్యంగా ఉండే ఎనిమిది అక్షరాలను కల అష్టాక్షరితో ఆ మంత్రంచే ప్రతిపాదింపబడతగిన భగవానుని సన్నిధిలో తనను సమర్పించడం ధ్వనించడంకోసం చెప్పారు- అని భావం) అని అన్నందువల్ల, ఆழ்వార్లు **"కన్దమలర్ ఎట్టు మిట్టు"** అని అంటూ ఎనిమిది సువాసనను కల పూలతో భగవానుని అర్చించడం- ఎనిమిది అక్షరాలను కల అష్టాక్షరీమహామంత్రంచే ప్రతిపాదింపబడే శ్రీమన్నారాయణుని సన్నిధిలో తనను సమర్పించుకోవడం- అంటే -ఆత్మసమర్పణ రూప శరణాగతిని ధ్వనింపజేస్తుందని తెలుస్తున్నదికదా ! ఇదే రీతిలో ఎనిమిది సుగంధపుష్పాలనదగిన ఎనిమిది శ్లోకాలను దేశికులు అష్టభుజస్వామికి సమర్పించడంకూడా దీనినే- అంటే- ఆత్మభంన్యాసాన్ని సూచిస్తుందని చెప్పవచ్చు. అష్టభుజాష్టకమనే ప్రస్తుతస్తుతిలో ప్రధాన ప్రతిపాద్యం

శరణాగతియేనని పూర్వోక్తమేకదా ! ఈ స్తుతి **"ప్రపన్నజనపాథేయ"** మని, ప్రపత్తి చేయగోరే వారికి (ప్రపిత్సులకు) రసాయనమని దేశికులే స్వయంగా చివరలో పలికారు. ఈ విధంగా శ్రీదేశికులు ఎనిమిది సంఖ్యలో గల శ్లోకాలతో భగవానుని స్తుతించడం పలు విధాలైన అర్థాలను సూచింపజేస్తుంది. **"కరస్థకమలా న్యేవ పాదయో రర్పితుం తవ"** అనే రీతిలో భగవానుని శ్రీచరణాలలో కమలాలను సమర్పించే కైంకర్యం చేయాలని ఆశపడిన గజేంద్రుని కాచిన అష్టభుజుని కీర్తించే ఈ స్తుతిని దేశికులు ఎనిమిది దివ్యవాక్సుమాలతో ఆరాధించడం ఉచితం కదా. (స్తుతిలోని చివరి రెండు శ్లోకాలు ఉపసంహారాత్మకాలు)

ఆంధ్రదేశంలో పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోని పాలకొల్లు (క్షీరపురి)లో కూడా అష్టభుజలక్ష్మీనారాయణస్వామివారి దేవాలయం ఉన్నది. ఇచటి స్వామి, కాంచీపురంలోని అట్టపుయకరదివ్యక్షేత్రంలోవలె ఎనిమిది బాహువులతో వేంచేసి ఉండి, భక్తుల మనోరథాలను తీర్చే కల్పవృక్షంగా, కొంగు బంగారంగా వెలుగు తున్నాడు.

అష్టభుజాష్టకానికి సంస్కృతవ్యాఖ్యలు, ద్రావిడవ్యాఖ్యానాలు, **కాంచీమహా** విద్వాన్ ప్ర.భ. అణ్ణంగరాచార్యస్వామివారు ద్రావిడంలో రచించిన వ్యాఖ్య ఉన్నాయి. వీటిని ఆధారంగా చేసికొని మఱి కొన్ని విశేషాలను జోడిస్తూ ప్రస్తుత ఆంధ్రవ్యాఖ్యానం రచింపబడింది. ఈ వ్యాఖ్యలోని గుణదోషాలకు నిర్మత్సరు లైన సహృదయపాఠకులు ప్రమాణం.

శ్రీవేదాంతదేశికప్రణీతమైన

అష్టభుజాష్టకం - సవ్యాఖ్యానం

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ !
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అష్టభుజాష్టకవినుతేః దేశికసుకృతేః కరోతి వివృతి మిమామ్ ।
శ్రీశింగరార్యనామా వైష్ణవదాసో ముదే ప్రపన్నానామ్ ॥

1. గజేంద్రరక్షాత్వరితం భవంతం
గ్రాహై రివాహం విషయై ర్వికృష్టః ।
అపారవిజ్ఞానదయానుభావమ్
ఆప్తం సతా మష్టభుజం ప్రపద్యే ॥

గ్రాహైః ఇవ = మొసళ్ళవంటి, విషయైః = ఇంద్రియవిషయాలచే, వికృష్టః= చాలా బలంగా పట్టుకోబడిన, అహం = నేను, గజేంద్ర = గజేంద్రునియొక్క, రక్షా = రక్షణలో, త్వరితం = మిక్కిలి తొందరను కల్గినవాడవు, అపార = అంతు లేని, విజ్ఞాన = గొప్పజ్ఞానాన్ని, దయా = కరుణను, అనుభావం = గొప్పతనాన్ని (శక్తిని) కలవాడవు, సతాం = సత్పురుషులకు, ఆప్తం = నమ్మదగినవాడవు, అష్టభుజం = ఎనిమిది భుజాలను కల్గి ఉండడంవల్ల అష్టభుజుడనే పేరును కలవాడవు అయిన, భవంతం = నిన్ను, ప్రపద్యే = శరణు పొందుతున్నాను.

ఎనిమిది భుజాలను కల్గిన ఓ అష్టభుజస్వామీ ! లౌకికవిషయాలు మొసళ్ళవలె నన్ను పట్టుకొని తమ వైపు బలంగా ఆకర్షిస్తున్నవి. ఆనాడు మొసలి నోటిలో చిక్కుకొని నిస్సహాయుడైన గజేంద్రుడు **"నారాయణా! ఓ మణివణ్ణా! నాకణైయాయ్! వారాయ్! ఎన్నారిడరై నీక్కాయ్"** అని, **"మూల మూలేతి ఖిన్నే"** అని పల్కిన రీతిలో **"రావే ఈశ్వర! కావవే వరద! సంరక్షించు భద్రాత్మకా!"** అని ఎలుగెత్తి పిలువగానే నీవు ఎంతో వేగంగా వచ్చి అతనిని రక్షించావే! ఆ

విధంగానే, ప్రాపంచికాలైన విషయాలపట్ల ఆకర్షితుడనైన నన్ను సన్మార్గంలోకి మరలించి రక్షించు. **"పరాఽస్య శక్తి ర్వివిధైవ శ్రూయతే స్వాభావికీ జ్ఞానబలక్రియా చ"** అన్నట్లు నీ జ్ఞానానికి కాని, కరుణకు కాని, శక్తికి కాని అంతు లేదు. అందువల్ల నీవు నా తప్పులను, వాటిని పోగొట్టే దారిని తెలిసికొని, మన్నించి, కాపాడి నీ మహిమను సుస్థిరం చేసికో. నీవు సత్పురుషుల విశ్వాసానికి పాత్రమైన ఆప్తుడవు. వారిని రక్షించడం కోసమేకదా నీవు ఎనిమిది భుజాలను కల్గి ఉన్నావు. ఇటువంటి నిన్ను శరణు పొందుతున్నాను- అని శ్లోకభావం.

ఈ శ్లోకంలో భగవానుని ఉద్దేశించి చేసిన సంబోధనాంతపదం లేదు. అధ్యాహారం చేసికోవాలి. **"భవంతమ్"** అనే పదం సంబోధనాంతం కాదు. అందువల్ల రెండవ శ్లోకమే ప్రారంభశ్లోకమని, కాని ప్రకృతశ్లోకం ప్రాచీనమైనది కావున ముందుగా అనుసంధింపబడుతున్నదని కొందఱి పెద్దల సూక్తి -అని శ్రీ ప్ర.భ. అణ్ణాస్వామివారి వ్యాఖ్యలో తెలుపబడింది.

ఇక, ఈ శ్లోకంలో ప్రయోగింపబడ్డ విశేషణపదాలన్నీ విశేషాభిప్రాయద్యోతకాలు. అవి అన్నీ అష్టభుజ స్వామియొక్క శరణత్వపూర్తిని తెలుపుతున్నాయి.

స్వామీ! ఒక మొసలిచే పట్టుకోబడ్డ ఏనుగును కాపాడడంకోసంగా **"అరై కులైయ త్తలై కులైయ"** అనే రీతిలో నీ నడుమున గల వస్త్రం జారిపోయేటట్లు, జుట్టుముడి వీడిపోయేటట్లు వాయువేగమనోవేగాలకంటే వేగంతో వచ్చావు కదా! అటువంటి నీవు ఆ గజేంద్రునికంటే మిక్కిలి ఎక్కువ తీవ్రమైన ఆపదలో చిక్కుకొన్న నన్ను కాపాడడంకోసం అంతకంటే ఇంకా ఎక్కువ వేగంతో రావద్దా! నా ఆర్తి ఎంతటి తీవ్రమైనదో నీకు తెలియదా! **"యః సర్వజ్ఞః సర్వవిత్"** అని అన్నట్లు నీ జ్ఞానం సమగ్రమైనది, అంతు లేనిది. నా ఆపదనుగూర్చి తెలిసినా, నీవు దయారహితుడవైతే ఊరికే ఉండవచ్చు. కాని, నీ దయకూడా అపారమైనది కదా! ఈ రెండూ ఉన్నా, నీకు శక్తి లేకపోతే రక్షించలేకపోవచ్చు. కాని, నీ శక్తి **"పరాఽస్య శక్తి ర్వివిధైవ శ్రూయతే"** అని వేదం కీర్తించిన రీతిలో చాలా గొప్పదికదా! **"సర్వజ్ఞోఽపి హి సర్వేశః సదా కారుణికోఽపి సన్, సంసారతంత్ర వాహిత్వాత్ రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే"** (భగవానుడు సర్వజ్ఞుడైనా, అందఱినీ శాసించేవాడైనా, సదా కరుణను సహజంగా కలవాడైనా, సంసారమనే వ్యవస్థను

కర్మానుసారంగా నడిపేవాడు కనుక, రక్ష్యభూతుడైన జీవునినుండి అపేక్షను- అంటే -"నన్ను నీవు రక్షించాలని" మనం మనస్సులో అతనినిగూర్చి చేసే ప్రార్థనను ఎదురుచూస్తాడు కదా!) అని శాస్త్రవచనం, కనుక, **"పురుషేణ అర్థ్యతే ఇతి పురుషార్థః"** అనే వ్యుత్పత్త్యనుసారం జీవుని ప్రార్థన ఫలప్రాప్తికి ఆవశ్యకం. కనుక, ఆ విధంగా నేను ప్రార్థించలేదు, అందువల్ల నన్ను రక్షించడంలేదని అంటావా! అయితే ఇదిగో. ఆ కొఱతకూడా లేకుండా ఉండేటట్లు ఆర్తితో నిన్ను నేను శరణాగతి చేస్తున్నాను. ఇకనైనా నన్ను కాపాడు- అని శ్లోకంలోని తాత్పర్యం. ఇక, శ్లోకంలో చేయబడ్డ పదప్రయోగాలలో స్ఫురించే విశేషార్థాలను కొన్నిటిని గమనిద్దాం.

(గజేంద్రరక్షాత్వరితం భవంతమ్) - శరణాగతుని రక్షించడంలో అత్యంతం ఆసక్తిని, త్వరను కలవానినికదా ఆశ్రయించాలి. భగవానుడు అటువంటి స్వభావాన్ని కల్గినవాడు - అనే విషయానికి గజేంద్రమోక్షవృత్తాంతం ప్రథమోదాహరణం. ఒక తిర్యక్కుచే- అనగా- మొసలిచే పట్టుకోబడిన ఇంకొక తిర్యక్కును- అంటే- ఏనుగును రక్షించడంకోసం స్వామి తన త్వరాతిశయాన్ని ప్రదర్శించిన సందర్భం ఇది. ఆ సమయంలో భగవానుడు చూపిన త్వరను శ్రీపరాశరభట్టర్ శ్రీరంగరాజస్తవం- ఉత్తరశతకంలో అత్యద్భుతాలైన శ్లోకాలలో వర్ణించారు. **"అతంత్రితచమూపతిప్రహితహస్త మస్వీకృత ప్రణీతమణిపాదుకం కిమితి చాకులాంతఃపురమ్, అవాహనపరిష్క్రియం పతగరాజ మారోహతః కరిప్రవరబృంహితే భగవత స్త్వరాయై నమః"** (గజేంద్రుడు రక్షణకోసం చేసిన ఆర్తనాదాన్ని భగవానుడు వినగానే విష్వక్సేనుడు అందించిన చేయూతను గ్రహించలేదు. పరిజనులు తీసికొని వచ్చిన మణిపాదుకలను ధరించలేదు. అంతఃపురంలోని దివ్యదేవేరులు స్వామి చూపే వేగాతిశయాన్ని చూచి "ఏమయినది! ఏమి జరిగినది!" అని ఆకులపడ్డారు. సహజంగా అలంకరించిన గరుడుని అధిరోహించే స్వామి అపుడు ఏ అలంకారం లేని గరుడుని అధిరోహించాడు. ఈ విధంగా భగవానుడు ప్రదర్శించిన రక్షణత్వరకు నమస్కారం) అని, **"యం పశ్యన్ విశ్వధుర్యాం ధియ మసకృదథో మంథరాం మన్యమానో హుంకారాస్ఫాలాంఘ్రిప్రహతిభి రపి తం తార్క్ష్య మధ్యక్షిప స్త్వమ్, కించోదంచన్నధస్తా స్తమథ గజపతే బృంహితే జృంభమాణే దేవ! శ్రీరంగబంధో! ప్రణమతి హి జనే కాందిశీకీ దశా తే"** (శ్రీరంగానికి బంధువైన దేవా! గరుత్మంతుని వేగాన్ని చూస్తూ సకల ప్రపంచభారాన్ని వహించడంలో సమర్థమైన నీ మనస్సుయొక్క వేగాన్నికూడా మించిన ఆ గరుడుని వేగం సైతం చాలదని, తక్కువ అని భావించిన నీవు ఆ గరుత్మంతుని చూచి హుంకరిస్తూ, "చేతితో చరుస్తూ, కాళ్ళతో తన్నుతూ ఇంకా ఇంకా వేగంగా వెళ్ళమని అతనిని ప్రేరణ చేశావుకదా! గజేంద్రుని మొఱ విజృంభించగానే నీవు ఆ గరుత్మంతునిపైనుండి కిందకు దిగి అతనిని నీవే మోస్తూ వేగంగా పరుగుతీశావు. అప్పుడు నీకు కాందిశీకునకు కల్గినట్లు భయద్రుతదశ కల్గిందికదా!) ఇత్యాదిగా భట్టర్ భగవానుని త్వరను హృద్యంగా చిత్రించారు. భాగవతంకూడా భగవానుని త్వరను **"ఛందోమయేన గరుడేన సమూహ్యమాన శ్చక్రాయుధోఽభ్యగమదాశు యతో గజేంద్రః"** అని సూచించింది. నమ్మాళ్వార్లు **"తొళుఞ్గాతల్ కళిఅళిప్పాన్ పుళ్ళూర్న్దు తోన్ఱినైయే"** అనే సూక్తిలోని **"పుళ్ ఊర్న్దు"** అనే ప్రయోగంద్వారా భగవానుని త్వరాతిరేకాన్ని తెలిపారు. నమ్బిళ్ళై **"పుళ్ళూర్న్దు తోన్ఱినైయే"** అనే పదసందర్భాన్ని -**"సంకల్పత్తుక్కు మున్బుట్టాయ్త్తు తిరువడివేగ మిరుప్పతు. అవన్ వేగమ్ పోరామల్ అవనైయుమ్ ఇడుక్కిక్కొణ్డితే వన్దు విళున్దతు"** (సంకల్పకంటేకూడా ముందుండేదిగా గరుడుని వేగం ఉన్నది. అయినా, అతని వేగం చాలక అతనినికూడా తానే మోస్తూకదా భగవానుడు వచ్చి వాలాడు) అని పరమరస్యంగా వ్యాఖ్యానించారు. భగవానుని ఈ త్వరను చూచి నిత్యసూరులు సైతం ఆశ్చర్యపడ్డారు- అనే విషయాన్ని "విణ్ణులార్ వియప్ప **వన్దు ఆనై క్కన్డు అరుళై యీన్ద కణ్ణఱా! ఉన్నై ఎన్నో కళైకళా క్కరుతుమాతే!" (44)** అనే తొణ్డరడిప్పొడి ఆళ్వార్ల సూక్తి తెలుపుతున్నది. ఈ సూక్తికి అనుగుణంగా శ్లోకంలోని **"గజేంద్రరక్షాత్వరితం, అత ఏవ సతమ్ ఆప్తం భవంతం ప్రపద్యే"** అనే పదయోజనను అనుసంధించడంలోని అర్థస్వారస్యాన్ని సహృదయులు గమనించగలరు. ఇటువంటి స్వామియొక్క ఆర్తరక్షణత్వరను తెలిపే ఆళ్వార్ల సువర్ణసూక్తులు, వాటికి మెఱుగుపెట్టే పూర్వాచార్యవివరణలు, ప్రయోగాలు అనేకం ఉన్నా, విస్తరభీతివల్ల ఏతావన్మాత్రంతో విరమింపబడు తున్నది.

(**గ్రాహై రివాహం విషయై ర్వికృష్టః**) - ఇక్కడ "**గ్రాహైః**" అనే పదం, ఆ పదంలోని బహువచనం సాభిప్రాయకాలు. "**ఉణ్ణిలావియ ఐవరాల్ కుమైతీత్తి**" (లోపల ఉండే పంచేంద్రియాలతో బాధించి) (తిరువాయ్-7-1-1), "**మనమాళు మోరైవర్ వన్ కుఱుమ్బర్**" (మనస్సును శాసించే అయిదుగురు దుష్టులు) (పెరియతిరువన్దాది-51) ఇత్యాది నమ్మాళ్వార్ల ప్రయోగాలకు అనుగుణంగా ఈ ప్రయోగం చేయబడింది. ఐహికవిషయాలు అనేకం అయినా పంచేంద్రియాలను ఆధారంగా చేసికొని అవి అయిదు విధాలని చెప్పబడ్డాయి. ఈ ప్రయోగానికి అనుగుణంగా తిరువాయ్మొழி ప్రబంధంలోని "**కైమ్మా తున్బమ్ కడిన్ద పిరానే !**" (2-9-1) అనే సూక్తిని వ్యాఖ్యానిస్తూ నమ్పిళ్ళై చేసిన - "**అఙ్గు ముదలై ఒన్ఱు- ఎనక్కు ముదలై ఐన్దు. అఙ్గు ఆయిరమ్ దేవసంవత్సరమ్ - ఇఙ్గు అనాది. అఙ్గు ఒరు శిఱియ కుழி-ఇఙ్గు పిఱవి ఎన్నుమ్ పెరుమ్ కడల్. అతుక్కు శరీరనాశమ్- ఎనక్కు ఆత్మనాశమ్. ఆనైయిన్ కాలైయాయ్త్తు ముతలై పఱ్ఱిఱ్ఱు- ఇఙ్గు ఎన్నుడైయ నెఞ్జైయాయ్ఱ్ఱు అరువి త్తిన్ఱిడుకిన్ఱతు. ఆనాల్, అతుక్కు మితుక్కు ముళ్ళ వాశి పారాయ్**" (అక్కడ మొసలి ఒకటే- ఇక్కడ మొసళ్ళు అయిదు. అక్కడ వేయి దేవసంవత్సరాల కాలం గజేంద్రుడు బాధింపబడ్డాడు. ఇక్కడ అనాదికాలంగా నేను బాధింపబడుతున్నాను. అక్కడ ఒక చిన్న మడుగు. -ఇక్కడ జన్మ అనే మహాసముద్రం. గజేంద్రునకు కలిగినది శరీరనాశం మాత్రమే -నాకు ఆత్మనాశం కల్గుతున్నది. గజేంద్రుని కాలును మాత్రం మొసలి పట్టుకొన్నది. ఇక్కడ నా మనస్సును పట్టి తింటున్నది. అందువల్ల దానికి దీనికిమధ్య ఉండే భేదాన్ని చూడు) అనే హృదయంగమమైన వ్యాఖ్యానం స్మరణీయం. ఇటువంటి వివరణాన్నే పూర్వోదాహృతమైన తిరుమాలై ప్రబంధంలోని సూక్తిని వ్యాఖ్యానిస్తూ పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై చేశారు.

శ్రీదేశికులు అష్టభుజస్వామిని కీర్తించే ఈ స్తోత్రాన్ని గజేంద్రమోక్ష వృత్తాంతంతో ప్రారంభించడానికి, పేయాళ్వార్ల మూన్ఱామ్ తిరువన్దాదిలో - "**తొట్టపడై యెట్టుమ్ తోలాత వెన్ఱియాన్ అట్టపుయకరత్తాన్ అన్నాన్ఱు, తుట్టత్తుక్కోళ్ ముతలై తుఞ్జ కుఱిత్తెఱిన్ద శక్కరత్తాన్తాళ్ ముదలే నఙ్గట్కు చ్చార్వు**" (శ్రీహస్తాలలో ధరించిన ఎనిమిది ఆయుధాలతో అపజయం లేని (ఎల్లప్పుడు జయశీలుడైన) అష్టభుజస్వామి, పూర్వకాలంలో మడుగులోని

బలిష్ఠమైన మొసలి చనిపోయేటట్లుగా గుఱి చూచి ప్రయోగించిన చక్రాయుధాన్ని కలవాడు అయిన భగవానుని శ్రీచరణాల మూలమే మనకు శరణం) అని అష్టభుజుని స్తుతించడం కారణమని కాంచీమహావిద్వాన్ ప్ర.భ. అణ్ణాస్వామివారి వ్యాఖ్యానం.

ఇక, గజేంద్రుని రక్షించడం అంటే ఏమి? అనే విషయాన్ని కొంచెం గమనిద్దాం. రక్షణమంటే ఏమి? అని ముందుగా తెలియాలి. రక్షణకార్యం- అనిష్టనివృత్తి, ఇష్టప్రాప్తి రూపమైనది. ప్రకృతంలో గజేంద్రుని విషయంలో రక్షణ ఎటువంటిది? అతనికి కల్గిన అనిష్టం ఏమి? దాని నివృత్తి ఏవిధంగా కల్గుతుంది? ఇష్టమంటే ఏమి? దాని ప్రాప్తి ఏవిధంగా కల్గుతుంది? అని విచారిస్తే, అందుకు సమాధానంగా "**నాహం కళేబరస్యాస్య త్రాణార్థం మధుసూదన!, కరస్థకమలాన్యేవ పాదయో రర్పితుం తవ**" (మధుసూదనా ! నేను నా శరీరరక్షణ కోసం నిన్ను ప్రార్థించలేదు. నా తొండంలోని తామరపూలను నీ శ్రీచరణాలలో సమర్పించడంకోసమే నిన్ను అర్థించాను) అనే పౌరాణికసూక్తి స్మరణీయం. గజేంద్రుని శరణాగతికి ప్రధానఫలం భగవానుని శ్రీచరణ కైంకర్యమే. అతనికి శరీరరక్షణ ఆనుషంగికం మాత్రమే. అందువల్లనే గజేంద్రుడు "**స తు నాగవరః శ్రీమాన్**" అని కైంకర్యలక్ష్మిని కలవాడుగా కీర్తింపబడ్డాడు. గజేంద్రుడు కోరిన భగవానుని పాదాలలో పుష్పసమర్పణ అనే కైంకర్యసిద్ధి భగవానుడు నేరుగా గజేంద్రుని ముందు ప్రత్యక్షమైనపుడు, అతనిని మొసలిబారినుండి రక్షించి నపుడు కల్గుతుంది. కనుక ఆ రెండిటిని భగవానుడు చేశాడు. గజేంద్రునివంటి పరమభక్తులు ఆశించేది భగవానుని దర్శన - స్పర్శన - సాక్షాత్కార - నమస్కారాదులనే కదా. "**శ్రద్ధావాన్ భజతే**" అనే గీతాసూక్తిని (6-47) శ్రీరామానుజులు "**అత్యర్థమత్ప్రియత్వేన క్షణమాత్రవిశ్లేషాసహతయా మత్ప్రాప్తిప్రవృత్తౌ త్వరావాన్ యో మాం భజతే**" అని వ్యాఖ్యానించారు కదా! "**అయఱ్పిలన్ అలఱ్ఱువన్ తழுవువన్ వణఙ్గువన్**" అని ఆశపడ్డారు ఆళ్వార్లుకూడా.

శ్రీవిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రంలో గజేంద్రమోక్షోపాఖ్యానానికి చెందిన నామాలలో "**రక్షణః**" (928) అనే నామం ఒకటి ఉన్నది. ఈ నామం భగవానుడు

గజేంద్రుని రక్షించాడని తెలుపుతున్నది. దీనిని వ్యాఖ్యానించే శ్రీపరాశరభట్టర్ **"తం స్పర్శపరిరంభణసాంత్వనాదిభిః రక్షితవాన్"** అని పల్కి, దీనికి ప్రమాణంగా **"ఏవముక్త్వా కురుశ్రేష్ఠ! గజేంద్రం మధుసూదనః, స్పర్శయామాస హస్తేన"** అనే పౌరాణికశ్లోకాన్ని ఉదాహరించారు. అందువల్ల భగవానుడు మహావేగంగా గజేంద్రుని వద్దకు వచ్చి అతనిని మొసలిబారినుండి విడిపించి దర్శనాన్ని అనుగ్రహించి, తన చేతులతో అతని గాయపడిన కాలును స్పృశించి, ఓదార్చి, అతడు సమర్పించిన పూలను స్వీకరించి అతని ఆర్తిని ఉపశమింపజేశాడని తెలుస్తున్నది. **"ఆనైక్కు అన్రు అరుళై ఈన్ద"** అనే తిరుమాలై ప్రబంధసూక్తిని పరమకారుణికులు, వ్యాఖ్యాతృచక్రవర్తి పెరియవాచ్చాన్ పిళ్ళై వివరిస్తూ -**"అరుళు కైయావతు- ముదలైయిన్ వాయిల్ నిన్రుమ్ మీట్టు, అవనుడైయ నొన్ద కాలై తిరుక్కైయాలే తడవి యరుళి, ఆశ్వసిప్పిత్తు, అవన్ కైయిల్ పూవై తన్ తిరువడికళిలే యిడువిత్తుక్కొళ్ళుకై"** అని అనుగ్రహించడం ప్రకృతంలో స్మరణీయం. ఈ అద్భుత రసావహసందర్భాన్ని కూరేశులు తమ హృదయంలో ఆర్ద్రంగా, హార్దంగా సంభావిస్తూ- **"విశ్వం ధియైవ విరచయ్య నిచాయ్య భూయః సంజహ్రుషః సతి సమాశ్రిత వత్సలత్వే, ఆజగ్ముష స్తవ గజోత్తమబృంహితేన పాదం పరా మమృశుషోఽపి చ కా మనీషా"** అనే రసోదంచితమైన శ్లోకాన్ని శ్రీవైకుంఠస్తవంలో రచించారు. ఈ విధమైన తగిన శారీరకమానసికచికిత్సను చేసి స్వామి గజేంద్రుని రక్షించాడనే విషయాన్ని **"విద్వత్తమః"** అనే నామం **(920)** తెలుపుతున్నదని కూడా భట్టర్ తమ భాష్యంలో తెలియజేశారు.

(అపారవిజ్ఞానదయానుభావమ్) - ఉపనిషత్తులు భగవానుని ఆనంద గుణాన్ని లెక్కించాలని తలచి, ఆ పని సాధ్యం కానందువల్ల, **"యతో వాచో నివర్తంతే, అప్రాప్య మనసా సహ"** అని వెనుదిరిగాయి. కావున **"ఉయర్వఱ ఉయర్నల ముడైయవన్"** అని అనే రీతిలో భగవానుని ఆనందగుణం వాఙ్మనసాతీతం. ఇటువంటి స్వభావం కల్గినది కేవలం భగవానుని ఆనంద గుణం మాత్రమే కాదు; అన్ని గుణాలు ఇటువంటివే. అందువల్ల **"అపార"** అనే విశేషణం. **"విజ్ఞాన, దయ, అనుభావా"**లనే గుణాలకన్నిటికీ అన్వయిస్తుంది. అనుభావం అంటే -శక్తి. లేక, మహిమ -అనికూడా చెప్పవచ్చు.

శరణాగతుల ఆర్తినిగూర్చి పూర్ణంగా తెలియడానికి జ్ఞానం ఉపకరిస్తుంది. జ్ఞానమంటే -**"యో వేత్తి యుగపత్ సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః"** ఇత్యాదిగా నిర్వచింపబడ్డ సార్వకాలిక -సార్వదేశిక- సర్వవిధ- సర్వవస్తుసాక్షాత్కారం. **"పరాఽస్య శక్తి ర్వివిధైవ శ్రూయతే స్వాభావికీ జ్ఞానబలక్రియా చ"** అని వేదం కూడా దీని గొప్పతనాన్ని కీర్తించింది. **"ఇవనుక్కు నివర్త్యమాన అనిష్టత్తైయుమ్, ప్రాప్తవ్యమాన ఇష్టత్తైయుమ్ అఱియుమ్"** అనే రీతిలో ఈ జ్ఞానం శరణాగతుని ఇష్టానిష్టాలనుగూర్చి తెలియడానికి ఉపకరించే గుణం. దయ అంటే- స్వార్థ నిరపేక్షమైన పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వం. **"దయా పరవ్యసనహరా"** అని, **"దయాన్యేషాం దుఃఖాప్రసహనమ్"** ఇత్యాదిగా ఇది నిర్వచింపబడింది. ఈ దయాగుణం, భక్తుడు చేసిన పలు అపచారాలను లెక్కించకుండా, స్వామి రక్షించడంలో ఉపకరిస్తుంది. అందువల్ల తాము చేసిన అపరాధాలను చూచి వెనుకంజ వేయనక్కరలేదనే ధైర్యాన్ని కల్గించి భక్తులను ముందడుగు వేయిస్తుంది. అనుభావమనే పదానికి ఇక్కడ ప్రకరణబలంవల్ల శక్తి అనే అర్థాన్ని గ్రహించడంలో ఔచిత్యం ఉన్నది. అఘటితఘటనాసామర్థ్యమే శక్తి అని ఈ గుణనిర్వచనం. దీనివల్ల ఇది భగవానుని ఆపత్సఖత్వాన్ని, అభిమత ప్రదాయకత్వాన్ని తెలుపుతున్నదని పూర్వాచార్యుల వివరణం.

కేవలం జ్ఞానం ఉన్నంతమాత్రాన చాలదు. భక్తుని రక్షించాలనే దయాగుణంకూడా ఉండాలి. జ్ఞానం, దయ - అంటే చాలదు. భక్తుని అభిమతాలను సాధించగల అఘటితఘటనాసామర్థ్యం ఉండాలి. లేకపోతే శరణాగతి ఫలపర్యవసాయి కాదు. కావున శక్తి ఆవశ్యకం. ఈ విధంగా జ్ఞానం, దయ, శక్తి -అనే మూడు గుణాలు శరణాగతుని కార్యం సఫలం కావడానికి హేతువులు. కనుక ప్రకృతంలో ప్రస్తావింబడ్డాయి. కూరేశులుకూడా అతిమానుష స్తవం చివరి శ్లోకంలో **"త్వద్ జ్ఞానశక్తికరుణాసు సతీషు నేహ పాపం పరాక్రమితు మర్హతి మామకీనమ్"** అని అంటూ శరణాగతరక్షణలోని ఈ గుణత్రయ ప్రాధాన్యాన్ని నొక్కి వక్కాణించారు. ఈ కూరేశసూక్తిని వ్యాఖ్యానిస్తూ గార్గ్య శ్రీనివాసాచార్యులవారు **"యథా తథావాఽపి శరణాగతః" ఇత్యుక్తిమతాం ప్రతిబంధకపాపనిరసనద్వారా త్వచ్చరణారవింద నిరంతర దాస్య ప్రదాన దీక్షితాసు త్వద్జ్ఞానశక్తికరుణాసు"** అని వివరించడమే కాక, **"పాత్రం**

దయయైవేతి ప్రకరణానుగుణ్యాత్ దయాయాః ప్రాధాన్యం, జ్ఞానశక్త్యోః తదంగత్వ మితి సంప్రదాయః" అని అన్నారు. అందువల్ల శరణాగత రక్షణంలో అత్యంతం ప్రధానాలైన జ్ఞానదయాశక్తులనే మూడింటిలో కూడా దయకే పెద్ద పీట వేయబడింది. ఈ అంశం 5వ శ్లోకవ్యాఖ్యలోకూడా మఱికొంత ప్రస్తావింప బడుతుంది.

మొదటి పాదంలో ప్రస్తుతింపబడ్డ గజేంద్రరక్షావృత్తాంతంద్వారా భగవానుని వాత్సల్యం, సౌశీల్యం, సౌలభ్యం, స్వామిత్వం సూచింపబడగా, మూడవపాదంలో జ్ఞానం, దయ, శక్తి, వీటిద్వారా అర్థాత్ పూర్తి, ప్రాప్తి తెలుపబడ్డాయి. ఈ విధంగా ఇక్కడ ఆశ్రయణసౌకర్యాపాదకాలు, ఆశ్రిత కార్యానుగుణాలు అయిన గుణాలన్నీ సూచింపబడినందువల్ల ఇక్కడ స్వామి యొక్క శరణత్వపూర్తి తెలుపబడింది. ఇటువంటి శరణ్యత్వపూర్తిని కలవాడవు కనుకనే -

(ఆప్తం సతామ్) - సత్పురుషులకు విశ్వసింపదగినవాడవు. **"ఆప్తః ప్రత్యయితః"** అని అమరకోశవచనం. నమ్మదగినవానికి ఆప్తుడనిపేరు. **"ఆప్నోతి రహస్యాని"** అనే ఆప్తశబ్దవ్యుత్పత్తిని చెప్పడం కూడా ప్రకృతంలో సరసం. ఎవరికి నమ్మదగినవాడు ? అంటే, **"సతామ్"** అని సమాధానం. సత్పురుషులకు అని తాత్పర్యం. సాధుజనులచే విశ్వసింపబడి ఆశ్రయింపబడడంవల్ల భగవానుడు మనకు ఆదరణీయుడు. **"సౌమ్యోపయంతృమునినా మమ దర్శితౌ తౌ శ్రీవేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే"** అనే అణ్ణన్ సూక్తి ఇక్కడ స్మరణీయం. ఈ విధంగా ఈ సందర్భంలో ఆచార్యరుచిపరిగృహీతమైన విషయమే ఉపాదేయమనే సంప్రదాయరహస్యం నిగూఢంగా, మధురంగా సూచింప బడింది. **"ఆప్తం సతామ్, అత ఏవ భవంతం శరణం ప్రపద్యే"** అనే అన్వయం ఇక్కడ వివక్షితం.

ఆప్తుడంటే సర్వవిధబంధువనికూడా విజ్ఞులైన పూర్వాచార్యుల వివరణ. దీనివలన భగవానునకు జీవునితో గల సహజసిద్ధమైన, **"మాతా పితా భ్రాతా నివాసః శరణం సుహృద్గతి ర్నారాయణః"** అని, **"తాయాయ్ తన్దైయాయ్ మక్కళాయ్ మఱ్ఱుమాయ్ ముఱ్ఱుమాయ్"** అని, **"నమ్మక్కళుమ్ మేలా త్తాయ్ తన్దైయుమ్"** అని, **"మాతా పితా యువతయ స్తనయా విభూతిః సర్వమ్"** అని ఈ రీతిలో ఉభయవేదాలలో, పూర్వాచార్యసూక్తులలో ఘోషింపబడిన సర్వవిధబంధుత్వరూపమైన భగవానుని ఆప్తత్వం ఇక్కడ తెలుపబడింది.

తిరువాయ్మొழி ప్రబంధంలో నమ్మాழ்వార్లు చేసిన **"తిరుమోకూర్ ఆత్తన్ తామరైయడి యన్ఱి మఱ్ఱిల మరణే"** (తిరుమోకూర్‌లోని ఆప్తుడైన భగవానుని తామరపూలవంటి శ్రీచరణాలు తప్ప ఇంకొక గతిని కలవారం కాము) అనే ప్రయోగంలోని ఆప్తశబ్దాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తూ **"పరమబంధు. తాన్ తనక్కిల్లాత మరణసమయత్తిల్", అహం స్మరామి మద్భక్తం నయామి పరమాం గతిమ్ -ఎన్నుమ్ ఆప్తతమన్"** (పరమబంధువు. తాను తనకు రక్షించుకోలేని మరణసమయంలో- 'నేను నా భక్తుని స్మరిస్తాను. ఉత్తమగతికి తీసికొనిపోతాను'' అనే ఆప్తతముడు). అని నమ్పిళ్ళై అనడం ఇక్కడ స్మరణీయం. లోకంలో ఎవరివద్దనైనా దాచుకొన్న ధనం (న్యాసం) సమయానికి ఉపయోగపడకపోవడం గాని, ఆ న్యాసాన్ని రక్షిస్తారని అనుకొన్నవారు రక్షించలేకపోవడం గాని, అన్యాయంగా దానిని వారు చేజిక్కించుకోవడం గాని జరుగవచ్చు. కాని, పరమాప్తుడైన భగవానుని విషయంలో ఆ ఉపద్రవాలు ఏమీ లేవు. **"ఆప్తస్తు యథార్థవక్తా"** అని నైయాయికుల నిర్వచనం. యథార్థాన్ని దాచకుండా చెప్పేవాడు ఆప్తుడు. **"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ, అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః"** అని, **"సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే, అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతత్ వ్రతం మమ"** అని, **"అహం స్మరామి మద్భక్తం నయామి పరమాం గతిమ్"** -అని ఈ విధంగా యథార్థాన్ని పల్కినవాడు కదా స్వామి.

శరణాగతిని తెలిపే ప్రస్తుతసందర్భానికి అనుగుణంగా -**"ఆప్తమ్"** అనే పదానికి **"రక్షకత్వేన విశ్వసనీయమ్"** (రక్షకునిగా నమ్మదగినవాడు) అనే అర్థాన్ని గ్రసించడం సరసం. నమ్మాழ்వార్లు **"నమ్బనై"** (తిరువాయ్మొழி-3-7-8) అని అంటూ భగవానుని అత్యంతం విశ్వసనీయుడని చేసిన ప్రయోగానికి నమ్పిళ్ళై చేసిన ఈ అద్భుతవివరణం ప్రకృతంలో అనుసంధేయం- **"నమ్బనై- నమ్బప్పడు మవనై. ఏదేనుమ్ దుర్దశైయిలుమ్ ఆత్మావుక్కు త్తఞ్జమానవనై. ఇవనై యొழிన్ద బంధుక్కళ్ విశ్వసనీయరల్లర్- ఎన్గై. "స పిత్రా చ - పెఱ్ఱార్ పెఱ్ఱొழிన్దార్"**

ఇత్యాది. మహావ్యాధియాళనానవన్ ఎనక్కు ఇన్నపోతిల్ ఇన్ద వ్యాధి వన్దు నలియుమ్; అప్పోతు నాన్ ఎన్నై అఱియేన్. పిరానే! అప్పోతు ఎన్నై రక్షిక్కవేణ్డుమ్" - ఎన్ఱు స్వస్థదశైయిలే అఱివిత్తువైత్తాల్, అవర్కళ్ ఉణర్న్దిరున్దు నోక్కుమాపోలే, తాన్ తనక్కుతవాత దశైయిలుమ్ ఈశ్వరన్ రక్షిక్కుమ్బడి. స పిత్రా చేత్యాది" ఈశ్వరన్, తనక్కుమ్ ఆకాత వన్డుమ్ తఞ్జమావాన్ తానే యాయ్ ***ఱ్ఱు***. పెరుమాళ్ పక్కల్ పణ్ణిన అపకారత్తై ప్పార్త్తు తమప్పన్ కైవిట్టాన్. చకారత్తాలే తాయుమ్ కైవిట్టాళ్ ... ఇప్పడి ఎల్లా అవస్థైకళిలుమ్ విశ్వసనీయన్ సర్వేశ్వరనే" ("నమ్బనై"- నమ్మదగినవాడు. ఎట్టి దుర్దశలో అయినా ఆత్మకు రక్షకుడైనవాడు. ఇతడు తప్ప మిగిలిన బంధువు లెవ్వరూ విశ్వసించదగినవారు కారని భావం. **"స పిత్రా చ"** -కాకాసురుడు తండ్రిచే, తల్లిచేకూడా విడువబడ్డాడు. "కన్నవారు కని వదలిపెట్టారు'' **(పెఱ్ఱార్ పెఱ్ఱొழிన్దార్)** మొదలైనవి ప్రమాణాలు స్మరణీయం. తీవ్రమైన వ్యాధిచే బాధింపబడేవాడు- "భవిష్యత్తులో మరణ సమయంలో ఇటువంటి వ్యాధులు నన్ను బాధిస్తాయి. అపుడు నన్ను నేను తెలియలేను. స్వామీ! ఆ సమయంలో నీవే నన్ను కాపాడాలి'' అని స్వస్థదశలో ప్రార్థిస్తే అతడు తనకు తాను సహాయపడలేని అంతిమ దశలో ఈశ్వరుడు రక్షిస్తాడు. **"స పిత్రా చేత్యాది"** -తనకు తాను రక్షకుడు కాని సమయంలో భగవానుడే రక్షకుడు. శ్రీరాముని విషయంలో కాకాసురుడు చేసిన అపకారాన్ని చూచి అతని తండ్రి అతనిని వదలిపెట్టాడు. **"పిత్రా చ"** అనే పదంలోని చకారంచేత తల్లికూడా వదలిపెట్టిందని సూచింపబడింది.....ఈ విధంగా అన్ని దశలలోను నమ్మదగినవాడు భగవానుడే) కనుక ఇక్కడ అష్టభుజస్వామి **"ఆప్తమ్"** అని కీర్తింపబడ్డాడు.

(త్వాం ప్రపద్యే) - ఇటువంటి పరమాప్తుడవై, జ్ఞానదయాశక్తి గుణ విశిష్టుడవై, భక్తరక్షణత్వరను కల్గిన అష్టభుజస్వామివైన నిన్ను శరణాగతి చేస్తున్నాను.

ఈ సందర్భంలో ఒక సందేహం కలుగవచ్చు. భగవానుడు అంతు లేని జ్ఞానాన్ని, దయను, శక్తిని కలవాడు. సౌశీల్యసౌలభ్యాది గుణపూర్ణుడు. నిరంకుశస్వతంత్రుడు. రక్షించాలనే ఆశను, త్వరను కలవాడు. అయినపుడు

భక్తుని ఆర్తిని, క్లేశాలను తానే స్వయంగా గ్రహించి, అయ్యో! అని జాలిపడి, తగిన విధంగా రక్షింపగల్గినవాడు. ఇక, జీవుని శరణాగతితో ఏమి పని? భగవానుడే శరణాగతిని ఎదురు చూడకుండా రక్షించవచ్చునుకదా! అన్నది ఇచటి సందేహం. దీనికి పూర్వాచార్యులు చక్కని సమాధానాన్ని ఇచ్చారు. **"ఇతు చైతన్యకార్యమ్, అభిముఖ్యద్యోతకమ్"** అనే శ్రీపిళ్ళైలోకాచార్యులవారి సూక్తి, దానికి శ్రీమద్వరవరమునులు చేసిన వ్యాఖ్య ఇక్కడ స్మరణీయం. భగవానుడు జీవునినుండి ఏమి అపేక్షిస్తాడు? అని అంటే, **"రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే"** అనే రీతిలో తనను రక్షకునిగా జీవుడు అనుమతించాలని మాత్రమే స్వామి ఆశిస్తాడు. ఆ అనుమతి, ఆభిముఖ్యం **"ప్రపద్యే"** అనే వచనంద్వారా స్వామి సన్నిధిలో నివేదించడం జీవుని కర్తవ్యం. మోక్షం పరమపురుషార్థం కదా! **"పురుషేణ అర్థ్యతే ఇతి పురుషార్థః"** అని కదా పురుషార్థశబ్దనిర్వచనం. జీవుని ప్రార్థనతో పనిలేకుండా భగవానుడు రక్షించవలసివస్తే సర్వముక్తిప్రసంగం, ఆ విధంగా చేయకపోతే వైషమ్య నైర్ఘృణ్యాది దోషాలు స్వామికి సంభవిస్తాయి.

భగవానుడు నిరుపాధికరక్షకుడైనా, అతడు చేసే రక్షణకు "నీవు నాచే రక్షింపబడవలసినవాడవు'' అని భగవానుడంటే, జీవుడు కాదనకుండా భగవానుని రక్షకత్వాన్ని అంగీకరించడం ఆవశ్యకం. అంటే- భగవానుడు చేసే రక్షణ ప్రయత్నానికి జీవుడు మోకాలు అడ్డకుండా ఉండడమే. ఇదే ప్రపత్తి. అప్రతిషేధ ద్యోతకం. భగవానుడు **"స్వప్రవృత్తినివృత్తిః ప్రపత్తిః"** అని కదా ప్రపత్తి నిర్వచనం **"త్వం మే"** (నీవు నా వాడవు) అని అంటే, జీవుడు **"అహం మే"** (నేను నావాడనే) అని అనకుండా, **"అహం తే"** (నేను నీవాడను) అని భగవదేకరక్ష్యత్వాన్ని అంగీకరించడమే ప్రపత్తి. ఈ విధంగా అనడం భగవానునకు ఆనందదాయకం. కనుక, ప్రపత్తి అవశ్యకర్తవ్యమని సారాంశం. ఈ శ్లోకంలో వక్తవ్యాంశాలు ఇంకా ఉన్నా, విస్మృతిభయంవల్ల ఇంతటితో ముగింపబడుతున్నది.

2. త్వదేకశేషోఽహ మనాత్మతంత్రః
త్వత్పాదలిప్సాం దిశతా త్వయైవ ।
అసత్సమోఽప్యష్టభుజాస్పదేశ
సత్తా మిదానీ ముపలంభితోఽస్మి ॥

అష్టభుజాస్పదేశ = ఓ అష్టభుజస్వామీ !, త్వత్ + ఏకశేషః = నీకు ఒక్కనికి మాత్రమే శేషభూతుడనై, అనాత్మతంత్రః = స్వాతంత్ర్యం లేనివాడనైన, అహం = నేను, అసత్సమః అపి= (ఇంతవరకు) అసత్కల్పుడను అయినా, త్వత్ పాదలిప్సాం = నీ శ్రీచరణాలను పొందాలనే ఆశను, దిశతా = అనుగ్రహించే, త్వయా+ఏవ = నీచేతనే, ఇదానీం = ఇపుడు, సత్తాం = సత్తను, ప్రతిలంభితః+ అస్మి = పొందింపబడినవాడనై ఉన్నాను.

"మరువిత్తొழுమ్ మనమే తన్దాయ్ !" అని, "ఇశైవిత్తు ఎన్నై యున్ తాళిణైక్కీழ் ఇరుత్తు మమ్మానే !" అని, "ఎన్నుణర్విన్నుళ్ళే యిరుత్తినేన్, అతువు మవనతు ఇన్నరుళే" అని నమ్మాழ்వార్లు పల్కిన సూక్తులను అనుసంధిస్తూ రచించిన శ్లోకరత్నం ఇది. "తెఱివన్దుణర్వు ఒన్ఱిన్మైయాల్ తీవినైయేన్ వాళాదిరున్దొழிన్దేన్ కీழ்నాళ్కళెల్లామ్" అనే రీతిలో పూర్వం గడచిన కాలాలలో ఇష్టం వచ్చినట్లుగా తిరిగి అసత్కల్పుడనై పడి ఉన్నాను. తన సొత్తు పాడయిపోతూ ఉంటే చూస్తూ ఊరకే ఉండలేని జగత్స్వామివి అయిన నీవే "మడిమాజ్గాయిట్టు" అనేటట్లుగా ఏవో కొన్ని యాదృచ్ఛిక- అజ్ఞాతసుకృతాలను నాలో ఆరోపించి రక్షించాలని భావించి, నీ శ్రీచరణాలలో రుచిని కల్గించావు. నాకు సత్తను కల్గించావు. కనుక ఉజ్జీవించగలిగాను- అని భావం.

(అష్టభుజాస్పదేశ !) - "అష్టభుజ!" అని సంబోధిస్తేనే చాలి ఉండగా, ఈ విధమైన సంబోధనను చేయడం ఎందుకోసం ? అష్టభుజుని ఆస్పదానికి ఈశా! అని దేశికులు ఎందుకోసం అంటున్నారు ? అనే విచికిత్స ఇక్కడ కలుగవచ్చు. దీనికి సమాధానం తిరుమజ్గై ఆழ்వార్లయొక్క అనుభవాన్ని ఇక్కడ వివరించడంద్వారా తెలుపబడుతున్నది. పెరియ తిరుమొழி ప్రబంధంలోని **"తిరిపుర మూన్ఱై రిత్తానుమ్" (2-8)** అనే దశకంలో తిరుమజ్గైయాழ்వార్లు ఈ దివ్యదేశాన్ని నాయికాభావంతో కీర్తించడం ప్రసిద్ధం. ఈ దశకానికి ముందున్న దశకంలో ఆழ்వార్లు **"తామాన తన్మై"** ను- సహజమైన తాము పురుషుల మనే భావాన్ని - భక్త్యతిశయంవల్ల కోల్పోయి, స్త్రీభావనతో అందులోని నాయిక తల్లి పలికే వచనాల రూపంలో తమ ఆర్తిని వ్యక్తం చేశారు. ఆழ்వార్ల ఆర్తిని మనస్సులో భావించి భగవానుడు -"అయ్యో! ఈ ఆழ்వార్లను ఈ విధంగానా నేను

క్లేశపెట్టాను! తమ దుఃఖాన్నిగూర్చి తామే మొఱపెట్టే విధంగాకూడా చేశానే! వీరి ఆర్తిని తీర్చడంలో ఎంత ఆలస్యం చేశాను?" అని బాధతో తలపై మోదు కొని, భక్తులకు పరమభోగ్యమైన దివ్యమంగళ విగ్రహసౌందర్యాన్ని, కల్యాణ గుణాలను ప్రకాశింపజేస్తూ కాంచీపురంలోని ఒకచోట **"శెమ్బొన్ ఇలజ్గు వలజ్కైయాழிతిణ్ శిలై తణ్డొడు శజ్గమ్ ఒళ్ వాళ్ ఉమ్బర్ ఇరుశుడర్ ఆழிయోడు కేడక మొణ్మలర్"** అనే రీతిలో ఎనిమిది భుజాలలో ఎనిమిది ఆయుధాలను ధరించి అష్టభుజరూపుడై పరమభోగ్యంగా ఆழ்వార్లకు దర్శనాన్ని అనుగ్రహించాడు. తిరుమజ్గైయాழ்వార్లుకూడా గడచిన దశకంలోవలెనే ఈ దశకంలోకూడా పరకాలనాయకిభావనతోనే అష్టభుజస్వామిని సేవించారు. ఆ భగవానుని రూపం అపూర్వంగా పరకాలనాయకికి తోచింది **"ఆழிయొడుమ్ పొన్నార్ శార్జ్గముడైయ అడికళై ఇన్నారెన్ఱఱియేన్"** అనే రీతిలో ఆ స్వామిని ఇదమిత్థంగా తెలియలేకపోయారు. పూర్తిగా తెలియకుండా ఉండలేకపోయారు. తమ బుద్ధితో తెలియడానికి వీలు కాలేదు. ఏమి చేయడమో తోచలేదు. మీరెవరు? అని అడగాలంటే నోరు పెగలలేదు. ముఖాన్ని నేరుగా చూచి మాటలాడలేనట్లుగా స్వామి జ్యోతిఃప్రవాహం అలలు లేచి ఆழ்వార్ నాయకిని అడ్డుకున్నది. అందువల్ల ముఖాన్ని చూచి "నీవెవరు?" అని అడగలేకపోయారు. ఈయన నా భర్తయే అయి ఉండాలి" అని మనస్సులో ఒక భావన కల్గినందువల్ల సిగ్గుపడి నేరుగా "నీవెవరు" అని అడగలేకపోయారు- పరకాలనాయకీ భావాన్ని పొందిన తిరుమజ్గై ఆழ்వార్లు. కాని, అడిగి తెలిసికోవాలనే ఔత్సుకం మాత్రం గాఢంగా కల్గింది. స్వామినే నేరుగా చూచి అడగకుండా, ప్రక్కనే ఉన్న ఇంకొకరిని చూచి "ఈ పెద్దమనిషి ఎవరు?" అని అడగగానే, స్వామి వెంటనే స్వయంగా "నేను అష్టభుజస్వామిని" అని బదులిచ్చాడు. ఇదంతా ఆழ்వార్లకు కల్గిన మానసికసాక్షాత్కారం. ఈ సంగతిని గమనిస్తూ ఉండే పరకాలనాయకి తల్లి, చెలికత్తెలు మొదలైనవారు పరకాలనాయకిని చూచి "అమ్మాయీ! నీకేదైనా భ్రమ కల్గిందా? ఈ విధంగా మాటలాడుతున్నావేమి ?" అని ప్రశ్నించారు. అపుడు పరకాలనాయకి "నేను ఏమీ భ్రమించలేదు. నేనొక మహాపురుషుని సేవించాను. ఆయనను నేరుగా ప్రశ్నించలేక, వేఱొకరిని చూచి అడిగే భావనతో "ఈయన ఎవరో కదా!" అని ప్రశ్నించాను. స్వామి అపుడు "నేను అష్టభుజ

నగరం వాడను'' (**"అట్టపుయకరత్తేన్"**) అని బదులిచ్చాడు, చూడండి'' అని తన తల్లితో, సఖులతో పలికే రీతిలో ఈ దశకం అనుగ్రహింపబడింది.

ఇక్కడ పరిశీలించదగిన విషయం ఒకటి ఉన్నది. **"ఇవర్ ఆర్ కొల్ ?"** అనే ప్రశ్నకు సమాధానం ఇచ్చే స్వామి **"నాన్ అట్టపుయన్"** (నేను అష్టభుజుణ్ణి) అని సమాధానం చెప్పవలసి ఉండగా **"అట్టపుయకరత్తాన్"** (అష్టభుజ నగరంవాడను) అని అనడం ఎందుకు? అనే విషయం గమనార్హం. దీనికి సమాధానం ఏమంటే- నేను అష్టభుజస్వామిని - అని అంటే స్వామి తన విషయాన్ని తానే వ్యక్తంగా చెప్పినట్లవుతుంది. ఆ విధంగా తనను తాను వ్యక్తం చేసికొనే అభిప్రాయం భగవానునకు లేదు. తాను వేటే వ్యక్తిని అని అసత్యాన్ని చెప్పే అభిప్రాయంకూడా లేదు. కనుక, చాలా చాతుర్యంతో చెప్పిన సమాధానమే- **"అట్టపుయకరత్తేన్"** అనేది. "అష్టభుజక్షేత్రానికి నేను అధిపతిని'' అని కాని, "అష్టభుజక్షేత్రంలో ఉండేవాడను ఒకడను'' అని సామాన్యంగా పల్కినట్లుగా కాని ఈ సమాధానానికి తాత్పర్యం చెప్పవచ్చు. దుష్యంతమహారాజు వేట ఆడుతూ పోయి, శకుంతల ఉన్న కణ్వాశ్రమానికి వెళ్ళినపుడు అతనిని ఆశ్రమవాసులు నీవెవరవని అతనిని ప్రశ్నించగా- **"భవతి యః పౌరవేణ రాజ్ఞా ధర్మాధికారే నియుక్తః సోఽహమ్"** (పురుషవంశప్రభువుచేత ధర్మకార్యాలను నిర్వహించడం కోసం నియమింపబడినవాడను నేను) అని చాలా చాతుర్యంతో సమాధానం పల్కడం దీనికొక దృష్టాంతం. "పురువంశప్రభువైన తన తండ్రిచేత నియమింపబడ్డ ప్రభువును నేను'' అని, "పురువంశప్రభువుకు సేవకుడను నేను'' అని రెండు విధాలుగా అర్థం చెప్పినట్లే, ప్రకృతపాశురంలోని **"అట్టపుయకరత్తేన్"** అనే బదులుకుకూడా రెండు విధాలుగా చమత్కారమైన అర్థాన్ని చెప్పవచ్చు. **"అష్టభుజాఖిలేశ!"** అనే కొందఱి పాఠం సర్వాత్మనా విరసం. కొందఱు **"అష్టభుజాస్పదేశ!"** అనే సంబోధనలోని మర్మాన్ని గమించలేక "ఎనిమిది భుజాలకు ఆస్పదుడవైన ఈశా!'' అని అర్థం చెప్పారు. అదికూడా అసంబద్ధం. ఇంకా, కొందఱు **"అష్టభుజాపదేశ!"** అనే పాఠాన్ని గ్రహించి, అష్టభుజుడనే తిరునామాన్ని కలవాడా! అనే అర్థాన్ని చెప్పారు. కాని, ఈ పాఠం కూడా కవికి అభిమతం కాదు. **"అట్టపుయకరత్తాన్"** అని ఆళ్వార్లు అనుగ్రహించిన సూక్తికి

అనుగుణమైనపాఠం. **"అష్టభుజాస్పదేశ"** అన్నదే- అనే విషయాన్ని సంప్రదాయజ్ఞులైన సహృదయరసికులు గ్రహించగలరు.

3. **స్వరూపరూపాస్త్రవిభూషణాద్యైః**
పరత్వచింతాం త్వయి దుర్నివారామ్ ।
భోగే మృదూపక్రమతా మభీప్సన్
శీలాదిభి ర్వారయసీవ పుంసామ్ ॥

స్వరూపరూప +అస్త్రవిభూషణ + ఆద్యైః = స్వరూపం, దివ్యమంగళ విగ్రహం, దివ్యాయుధాలు, దివ్యవిభూషణాలు మొదలైనవాటిచే, త్వయి = విషయంలో దర్శించే, పుంసాం = మానవులకు, దుర్నివారమ్ = వారించడానికి వీలులేని రీతిలో కలిగే, పరత్వచింతాం = పరత్వభావనను, భోగే = అనుభవంలో, మృదు + ఉపక్రమతాం = మెల్ల మెల్లగా (స్వాత్మిక్క సాత్మిక్క) ఉపక్రమించడాన్ని, అభీప్సన్ ఇవ = కోరేవానివలె, శీలాదిభిః = సౌశీల్యం, వాత్సల్యం మొదలైన గుణాలతో, వారయసి = వారిస్తున్నావు.

ఈ శ్లోకంలో గల పరమగంభీరమైన భావాన్ని సంప్రదాయార్థానుభవరసికులే గ్రహించగలరు. స్వామి అష్టభుజుడై ప్రకాశించే సన్నివేశంలో పరత్వ-సౌలభ్యాలు రెండు గొప్పగా ప్రకాశిస్తున్నా, పరత్వంకంటే సౌలభ్యమే మించి ప్రకాశించే రీతిని మనస్సులో పెట్టుకొని, ఆళ్వార్లు దానికొక హేతువిశేషాన్ని ఇందులో ఉల్లేఖిస్తున్నారు. అష్టభుజస్వామిస్వరూపాన్ని చూస్తే పరత్వమే మూర్తీభవించినట్లున్నది. దివ్యమంగళవిగ్రహాన్ని చూస్తే **"రూపమేవాస్య ఏతన్మహిమానం వ్యాచష్టే"** అనే రీతిలో పరత్వాన్ని ప్రకటిస్తున్నది. **"శెమ్బొనిలఙ్గు వలత్తై యాళ్తి తిణ్ శిలై తణ్డొడు శఙ్గమొళ్ వాళ్ ఉమ్బరిరుశుడరాళ్తియోడుమ్ కడకమొణ్మలర్"** అనబడిన అష్టదివ్యాయుధాలు, కిరీటమకుటచూడావతంస - మకరకుండల గ్రైవేయకహారకేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తాదామోదరబంధన పీతాంబర కాంచీగుణనూపురాద్యపరిమితదివ్యభూషణాలు, **"వక్షస్థల్యాం తులసి కమలాకౌస్తుభై ర్వైజయంతీ సర్వేశత్వం కథయతి తరాం ....రంగధామ్నః"** అని శ్రీపరాశరభట్టర్ అనుగ్రహించిన రీతిలో పరత్వసూచకాలుగా భాసిస్తున్నాయి. ఈ విధంగా వీటిని అన్నిటిని సేవించేటపుడు "ఇతడు పరాత్పరుడు కదా !

ఇతని దగ్గరకు మనం పోగలమా!'' అని వెనుకంజ వేసేటట్లుగా ఉంటుంది. ఆ విధంగా జంకినవారు **"వళవేఴులకు"** దశకంలో నమ్మాళ్వార్లు వెనుకంజ వేసినట్లుగా, వెనుకంజ వేయవలసి ఉంటుంది. ఆ విధంగా భక్తులు తనకు దూరం కాకుండా ఉండడంకోసం సౌశీల్యాది గుణాలను ప్రదర్శించి, తనవైపు ఆకర్షించుకోవడం భగవానుని స్వభావం. కాని, ఈ సౌలభ్యసౌశీల్యాది గుణాలను అన్నిటిని ఒకేసారి ప్రదర్శిస్తే పరత్వాన్ని అనుభవించే అవకాశమే లేకుండా పోతుంది. పరత్వాన్నిమాత్రం దర్శింపజేస్తే దానినిమాత్రం అనుభవించే అధికారులు ఉండరు. శీలాదిగుణాలుకూడా అడవి కాచిన వెన్నెలవలె నిష్ఫలాలు అవుతాయి. భగవానుడు అత్యంతం చతురుడు. కనుక కొంచెం కొంచెంగా ఒంటబట్టేటట్లుగా (సాత్మిక్క- సాత్మిక్క) అనుభవింపజేయాలని తలచి, "ఇతడు పరాత్పరుడు కదా'' అనే చింత కల్గని రీతిలో సౌశీల్యసౌలభ్యాది గుణాలను క్రమంగా ప్రదర్శించి తమకు అనుభవింపజేశాడని శ్రీదేశికులు ఇందులో అంటున్నారు.

(భోగే మృదూపక్రమతా మభీప్సన్) - పరత్వాన్ని ప్రదర్శించకుండా శీలాదులతో దానిని కప్పిపుచ్చడానికి గల కారణం దీనివల్ల తెలుపబడింది. ముందుగా పరత్వాన్ని అనుభవింపజేస్తే మహాప్రవాహంలో పడి తలమునకలై, ఉక్కిరి బిక్కిరి కావలసి వస్తుందికదా.

4. శక్తిం శరణ్యాంతరశబ్దభాజాం
సారం చ సంతోల్య ఫలాంతరాణామ్ ।
త్వద్దాస్యహేతో స్త్వయి నిర్విశంకం
న్యస్తాత్మనాం నాథ! బిభర్షి భారమ్ ॥

నాథ = స్వామీ!, శరణ్య+అంతరశబ్దభాజాం = శరణ్యులనే పేరును కల్గి ఉండే దేవతాంతరాలయొక్క, శక్తిం = శక్తిని, ఫల+ అంతరాణాం = (మోక్షంకంటే) ఇతరాలైన క్షుద్రఫలాలయొక్క, సారం చ = సారాన్ని, సంతోల్య= బాగా తూచి చూచి, (సారతమం అయిన) త్వత్ + దాస్యహేతోః = నీ కైంకర్యంకోసం, త్వయి = నీయందు, నిర్విశంకం = ఏ సందేహం లేకుండా, న్యస్త+ ఆత్మనాం = సమర్పించిన ఆత్మను కలవారియొక్క (శరణాగతి చేసిన వారియొక్క) భారం = (రక్షణ)భారాన్ని, బిభర్షి = భరిస్తున్నావు.

"న సంపదాం సమాహారే విపదాం వినివర్తనే, సమర్థో దృశ్యతే కశ్చిత్ తం వినా పురుషోత్తమమ్" అని, **"న హి పాలనసామర్థ్య మృతే సర్వేశ్వరం హరిమ్"** అని పలికే రీతిలో భగవానుడైన శ్రీమన్నారాయణుని కంటే అన్యులు ఎవరూ రక్షకులుగా లేరు. రక్షకులనే పేరును కలవారు కొందఱు ఉన్నా, వారు క్షుద్రఫలాలలను ఇచ్చి రక్షించగలరే తప్ప, పరమపురుషార్థమైన మోక్షాన్ని ఇవ్వగల్గినవారు కానే కారు. అందుచేత, రక్షకమ్మన్యులైన ఇతరుల శక్తిని, వారు ఇచ్చే క్షుద్రఫలాల స్వభావాన్ని చక్కగా పరిశీలించి చూసి, నీ శ్రీచరణాలలో చేసే కైంకర్యమే స్వరూపానురూపమైన ఫలం అని గ్రహించి, నిన్నే శరణంగా ఆశ్రయించినవారికి నీవు సకలవిధరక్షణ ధురంధరుడవు - అవుతున్నావు అని శ్లోకసారం.

5. అభీతిహేతో రనువర్తనీయం
నాథ ! త్వదన్యం న విభావయామి ।
భయం కుతః స్యాత్ త్వయి సానుకంపే
రక్షా కుతః స్యాత్ త్వయి జాతరోషే ॥

నాథ = స్వామీ!, అభీతిహేతోః = భయం తీరడంకోసం, త్వత్+అన్యం= నీకంటే ఇంకొకరిని, అనువర్తనీయం = ఆశ్రయణీయునిగా, న విభావయామి = భావించను. (ఎందుకు? అని అంటే), త్వయి = నీవు, స+అనుకంపే = దయను కలవాడవైతే, భయం = భీతి, కుతః స్యాత్ = ఎవరివల్ల కల్గుతుంది ?, త్వయి= నీవు, జాతరోషే = కోపాన్ని కలవాడవైతే, రక్షా= రక్షణ, కుతః స్యాత్ = ఎవరివల్ల కల్గుతుంది?

అష్టభుజక్షేత్రస్వామీ! నా భయం తీరడంకోసం నేను నిన్ను తప్ప ఇంకొకరిని ఆశ్రయణీయునిగా భావించను. నీవు దయ చూపితే ఇతరులు ఎవరివల్ల నాకు భయం కలుగదు. నీవు కోపిస్తే ఇక రక్షించేవారెవరూ లేరు.

ఈ శ్లోకం "బ్రహ్మా స్వయంభూ శ్చతురాననో వా రుద్ర స్త్రినేత్ర స్త్రిపురాంతకో వా, ఇంద్రో మహేంద్ర స్సురనాయకో వా త్రాతుం సమర్థా **యుధి రామవధ్యమ్"** అనే శ్రీరామాయణ శ్లోకభావాన్ని, **"కళైవాయ్ తున్బమ్**

కళైయాదొழிవాయ్ కళైకణ్ మற்றிలేన్" (తిరువాయ్ -5-8-8) (నీవు నా దుఃఖాన్ని పోగొట్టినా, లేకున్నా, ఏమైనా, నేను ఇంకొకరిని రక్షకునిగా కలవాడను కాను) అనే నమ్మాழ்வార్ల సూక్తిభావాన్ని అనుసరించి రచింపబడింది. జీవుని ఆకారత్రయంలో అనన్యశరణత్వ- అనన్యభోగ్యత్వాలనే రెండు అంశాలు ఇందు ప్రస్తావింపబడ్డాయి. శ్రీదేశికులు అభీతిస్తవప్రారంభంలోని **"అభీతి రిహ యజ్జుషాం యదవధీరితానాం భయం భయాభయవిధాయినో జగతి యన్నిదేశే స్థితాః"** అనే సూక్తిభావంకూడా ప్రకృతంలో అనుసంధేయం.

జీవులకు కలిగే సంసారభీత్యాదులు భగవానునివల్లనే తప్ప ఇంకొకరి వల్ల తీరవు. ఇంకొకరిని ఆశ్రయించినా ఫలితం శూన్యం. వారు తమకు కల్గిన ఆపదలను సైతం పోగొట్టుకొనగల్గినవారు కానందువల్ల స్వామినే శరణు వేడిన సందర్భాలు ఎన్నో. **"వేదాపహారగురుపాతక దైత్యపీడాద్యాపద్విమోచన మహేష్టఫలప్రదానైః, కోఽన్యః ప్రజాపశుపతీ పరిపాతి"** అనే రీతిలో దేవతలలో ప్రధానులుగా చెప్పబడే బ్రహ్మరుద్రులకు కల్గిన ఆపదలను తీర్చి, వారిని రక్షించినవాడు భగవానుడైన శ్రీమన్నారాయణుడేకదా ! అందువల్ల **"నిన్నరుళే పురిన్దిరున్దేన్"** అని, **"కృపయా కేవలమ్"** అని, **"కేవలం మదీయయైవ దయయా నిశ్శేషవినష్టసహేతుకమచ్చరణారవిందయుగళైకాంతికాత్యంతిక పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నః"** (కేవలం నా దయచేతనే నిశ్శేషంగా నశించిన, సహేతుకాలైన, నా శ్రీచరణకమలలో ఏర్పడిన అనన్యమైన, గాఢమైన పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తులకు ఎదురైన విఘ్నాలను తొలగించుకొన్నవాడవై) అనే రీతిలో భగవానుని దయయే రక్షకం. ఈ అంశాన్నిగూర్చి కొంత మొదటి శ్లోకవ్యాఖ్యలో ఇంతకుముందే ప్రస్తావింపబడింది. అందువల్ల, భగవానుని దయను పొందినవారికి ఎవరివల్ల భయం కలుగదు.

"నాహరయతి సంత్రాసం బాహూ రామస్య సంశ్రితా" (శ్రీరాముని రెండు బాహువులను ఆశ్రయించిన సీతాదేవి భయాన్ని పొందడం లేదు) అని వాల్మీకి మహర్షి పలికాడు. అష్టభుజస్వామి ఎనిమిది బాహువులను ఆశ్రయించినవారికి ఇక భయం పొందనవసరంలేదని వేఱే చెప్పాలా!

6. త్వదేకతంత్రం కమలాసహాయ !
స్వేనైవ మాం రక్షితు మర్హసి త్వమ్ ।
త్వయి ప్రవృత్తే మమ కిం ప్రయాసైః
త్వయ్యప్రవృత్తే మమ కిం ప్రయాసైః ॥

కమలాసహాయ = లక్ష్మీదేవిని సహాయంగా కల్గినవాడా!, త్వత్ +ఏక (ఏవ) తంత్రం = నీకు (మాత్రమే) శేషభూతుణ్ణి అయిన, మాం = నన్ను, త్వం = నీవు, స్వేన+ఏవ = స్వయంగానే (నీచేతనే), రక్షితుం = రక్షించడానికి, అర్హసి = తగి ఉన్నావు, త్వయి = నీవు, ప్రవృత్తే = రక్షించాలని ప్రయత్నించిన వాడవైనపుడు, మమ = నాయొక్క, ప్రయాసైః= = ప్రయత్నాలతో (శ్రమలతో), కిం = ఏమి ఫలం?, (ఆ విధంగా కాకుండా), త్వయి = నీవు, అప్రవృత్తే = రక్షించాలని ప్రయత్నించనివాడవైనపుడు, మమ= నాయొక్క, ప్రయాసైః = ప్రయాసాలతో, కిం = ఏమి ప్రయోజనం?

లక్ష్మీవల్లభుడవైన ఓ అష్టభుజక్షేత్రస్వామీ !, నేను నీకు మాత్రమే శేషభూతుడను. ఇంకొకరి సొత్తును కాను. నీవు నన్ను కాపాడడానికి తగిన స్వస్వామిభావాదిసంబంధాలు అన్నీ నీతో నాకు ఉన్నాయి. దాసుడను, శరణాగతుడనైన నన్ను రక్షించడంలో పురుషకారం చేయడంకోసం నీవెంటనే ఎల్లప్పుడు లక్ష్మీదేవి ఉన్నది. ఆమెతో నిత్యసంబంధాన్ని కల శ్రియఃపతివైన నీవే నాకు ఉపాయం. నీ శ్రీచరణాలలో శరణాగతిని చేసిన నన్ను రక్షించే భారం నీదే ! అందుకు నీవే స్వయంగా ముందడుగు వేయాలి. ఇతరదేవతలను యాచించవలసిన ప్రయాస నాకెందుకు? నీవు ఒకవేళ నా చేతిని విడిచినా, నన్ను రక్షించగలిగేవారెవరూ లేరు. అన్యులను ఆశ్రయించినా ప్రయోజనం లేదు.

ఇంతకు ముందు శ్లోకంలో జీవుని అనన్యోపేయత్వం అనుసంధింప బడగా, దీనిలో అనన్యోపాయత్వం అనుసంధింపబడిందని శ్రీకాంచీ మహా విద్వాన్ శ్రీప్ర.భ. అణ్ణాస్వామివారి వ్యాఖ్యానం. **"స్వప్రాప్తేః స్వయ మేవ సాధనతయా జోఘుష్యమాణః శ్రుతౌ"** (తనను పొందడంలో తానే సాధనమని

వేదాలలో చాటింపు వేయబడేవాడు), **"నిదానం తత్రాపి స్వయ మఖిలనిర్మాణ నిపుణః"** (ఆ ప్రాప్తి విషయంలోను, అన్నిటిని సృష్టించడంలోను సమర్థుడైన భగవానుడే మూలకారణం) అనే శాస్త్రార్థం చక్కగా గ్రహించినవారు కావడంవల్ల శ్రీదేశికులు ఈ శ్లోకంలో తమ ఆకించన్యాన్ని తెలిపారు.

జీవునినుండి ఏప్రయత్నాన్ని అపేక్షించకుండానే తానే రక్షించడానికి తగిన పూర్తి భగవానునిలో ఉందనే విషయం ఇందులో అనుసంధింపబడడం విశేషం. ఇటువంటి భావాన్నే దేశికులు వరదరాజపంచాశత్ స్తోత్రంలోని **"కిం వా కరీశ! కృపణే మయి రక్షణీయే ధర్మాదిబాహ్యసహకారిగవేషణేన, నన్వస్తి విశ్వపరిపాలన జాగరూకః, సంకల్ప ఏవ భవతో నిపుణః సహాయః"** అనే శ్లోకంలో వ్యక్తం చేశారు.

(కమలా సహాయ!) "కమలా సహాయా యస్య సః" అనే వివరణం ఇక్కడ వివక్షితం. "స్వామీ! దాసుడనైన నన్ను కాపాడడంలో నీకు వేఱొకరి సహాయం అవసరం లేదు. ఒకవేళ అటువంటి ఆవశ్యకత ఉంటే లక్ష్మీదేవిని పురుషకారంగా గ్రహించు'' అని ఈ సంబోధనలోని హృదయం.

నీటికి చల్లని స్పర్శ సహజమైన గుణం. అగ్న్యాది ఉపాధిసంసర్గం వల్ల నీటికి వేడిమి అనే గుణం కల్గుతుంది. ఆ విధంగానే భగవానుని హృదయం దయ, క్షమ, వాత్సల్యాది గుణాలతో చల్లనిదే అయినా జీవుల అపరాధబాహుళ్యం వల్ల కోపించి, వేడెక్కుతుంది. ఇది, సహజంగా చల్లనిది అయిన నీకు ఉపాధివశంచేత వేడెక్కడంవంటిది. భగవానుడు నిరంకుశ స్వతంత్రుడు కనుక, కోపించిన మఱుక్షణమే **"క్షిపామ్యజస్రమశుభా నాసురీష్వేవ యోనిషు"** అని, **'కల్పకోటిశతేనాపి న క్షమామి వసుంధరే!"** అని అనవచ్చు. అపుడింక కాపాడేవాడెవడు ఉండడు. అందువల్ల ఆ విధంగా అతడు అనకుండా, ఆశ్రితులను కాపాడడంకోసం **"న కశ్చిత్ న్నాపరాధ్యతి"** (అపరాధం చేయనివాడెవడూ లేడు) అని, **"కిమేతత్? నిర్దోషః క ఇహ జగతి?"** అని (ఇదేమి! ఈ లోకంలో దోషం లేనివాడెవడున్నాడు?) అని అంటూ సమయోచితాలైన సూక్తులతో స్వామి కోపాన్ని ఉపశమింపజేసి, పురుషకారాన్ని చేసి, రక్షింపజేసే లక్ష్మీదేవిసహాయం

అపేక్షితం. అది ఇక్కడ **"కమలాసహాయ!"** అనే సాభిప్రాయసంబోధనతో సూచింపబడింది. **"స్వైనైవ"** అని అనడంవల్ల స్వామి జీవుని ప్రయత్నాన్ని లేశమైనా అపేక్షించకుండా, స్వయంగా రక్షిస్తాడని తెలుస్తున్నది.

"నేను కృపాళువును, గుణపూర్తిని కలవాడను- అని అనడం సరే. అయితే, మోక్షం అత్యుత్తమపురుషార్థం కదా! పురుషార్థమంటే **"పురుషేణ అర్థ్యతే"** అనే రీతిలో జీవునిచే అపేక్షింపబడేదికదా! ఫలాన్ని పొందేవాడవు నీవే అయినపుడు నీ ప్రయత్నంకూడా కావాలికదా!'' అని భగవానుని భావన అని తలచిన దేశికులు, దానికి ప్రత్యుత్తరం శ్లోకంలోని ఉత్తరార్థంలో పల్కుతూ, ఏవిధంగా చూచినా నా (జీవుని) ప్రయత్నం అంకిచిత్కరమే సుమా!- అని అంటున్నారు. **"వనత్తిడరై యేరియామ్ వణ్ణమ్ ఇయత్తుమ్ ఇతువల్లాల్ మారి యార్ పెయ్‌కిఱ్పార్ మఱ్ఱు?"** (అడవిలోని మిట్టను చెఱువుగా త్వ్వవచ్చునేమో కాని, మఱి ఆ చెఱువు నిండేటట్లుగా వర్షాన్ని కురిపించగలవారెవరు?) అనే పూదత్తాళ్వార్ల సూక్తిని అనుసరించి, వాన కురిసినపుడు ప్రవహించిన నీటిని నిలుపడంకోసం త్వ్విన చెఱువుకు వానను కురిపించే శక్తి లేనట్లే, ఈశ్వరుని తనవైపుకు ఆకర్షించుకోగల్గిన శక్తి చేతనునకు, ఉపాయానుష్ఠానానికి లేదుకదా! అందువల్ల భగవానుని కరుణ లేనపుడు అవి అన్నీ అకించిత్కరాలే. స్వామి, సర్వస్వతంత్రుడు కనుక, ఎవరికైనా నిర్హేతుకంగా కరుణించాలని అనుకొంటే, దానికి అడ్డు అనేది ఉండదు. **"ఏదివాయ్‌క్కిన్ఱు, కాప్పారార్ ?"** అనే రీతిలో ఆ కృపను అడ్డుకోగలిగేవారెవరూ లేరు.

(త్వయి ప్రవృత్తే.... కిం ప్రయాసైః) - "త్వయి రక్షతి రక్షైః కిమన్యైః త్వయి చారక్షతి రక్షైః కిమన్యైః?" (నీవు రక్షించేవాడవైతే ఇక మిగిలిన రక్షకులతో ఏమి పని?, నీవు రక్షించనివాడవైతే ఇక మిగిలిన రక్షకులతో ఏమి పని ?) అనే శ్రీదేశికుల కామాసికాష్టకసూక్తి, **"ఉన్నలల్లాల్ యావరాల్ ఒన్ఱుమ్ కుఱై వేణ్డేన్"** (నీవల్ల తప్పవేఱెవ్వరివల్ల నేను నా కోరికను తీర్చుకోవాలని కోరను) అనే నమ్మాళ్వార్లసూక్తి అనుసంధేయం.

"కమలాసహాయ!" అనే ప్రయోగంలో లక్ష్మీదేవి భగవానునకు సహాయభూతురాలై ఉంటుందని చెప్పబడుతూ ఉండగా, **"స్వైనైవ"** అని అనడం

ఏవిధంగా తగినది ? అనే సందేహానికి చోటు లేదు. లక్ష్మీదేవి సాక్షాత్తు భగవానుని దయయేకదా. **"కరుణామివ రూపిణీమ్"** అని కదా దేశికసూక్తి. **"కృపయా పర్యపాలయత్"** అనే శ్రీరామాయణసూక్తిలోని **"కృపా"**శబ్దం దయాస్వరూపిణి అయిన లక్ష్మీ (సీతా)దేవిని తెల్పుతున్నదనికదా పూర్వాచార్యుల అర్థనిర్వాహం.

7. **సమాధిభంగేష్వపి సంపతత్సు**
శరణ్యభూతే త్వయి బద్ధకక్ష్యే ।
అపత్రపే సోఢు మకించనోఽహం
దూరాధిరోహం పతనం చ నాథ ! ॥

నాథ = స్వామీ !, సమాధిభంగేషు = భక్తియోగానుష్ఠానంలో పలు అడ్డంకులు, సంపతత్సు అపి = పైన పడుతున్నప్పటికీ, శరణ్యభూతే త్వయి (సతి) = శరణు పొందదగినవాడవై నీవుండగా, అకించనః = ఏ ఉపాయం లేని నేను, దూరాధిరోహం = మిక్కిలి దూరాన్ని అధిరోహించడాన్ని (చిరకాలం ఆ యోగానుష్ఠానాన్ని చేయడాన్ని), పతనం చ = కిందపడడాన్ని (పతనాన్ని పొందడాన్ని), సోఢుం = సహించడానికి, అపత్రపే = సిగ్గు పడుతున్నాను.

స్వామీ! భక్తియోగానుష్ఠానపరులకు అనేక ఆటంకాలు ఎదురు అవుతాయి. అయినా, శరణ్యుడవైన నీవు వాటినుండి రక్షిస్తావు. అకించనుడనైన నేను ఆ విధంగా చిరకాలం యోగానుష్ఠానం చేయడానికి, ఆ అనుష్ఠానం నుండి పతనం చెందడానికి బిడియపడుతున్నాను.

"శాస్త్రాలలో భక్తియోగాదులు నన్ను చేరడానికి తగిన ఉపాయాలుగా చెప్పబడ్డాయికదా! జ్ఞానభక్తులలో లోటు లేని మీరు వాటిలో ఏ ఉపాయాన్ని అయినా ఆచరించి నన్ను చేరవచ్చును కదా'' అని భగవానుని అభిప్రాయమని తలచిన దేశికులు, దానికి సమాధానంగా ఈ శ్లోకాన్ని రచించారు.

ఓ అష్టభుజక్షేత్రనాథా! భక్తియోగాన్ని ఆచరించేవారికి మధ్యలో పలు ఆటంకాలు కలుగుతాయి. అపుడు వారు నిన్ను శరణాగతి చేస్తే, ఆ అడ్డంకులను నీవు తీర్చి, వారి భక్తియోగాన్ని సఫలం చేస్తావు. కాని, నేను అంత శక్తిని కలవాడను కాను. ఆ భక్తియోగాన్ని నేనుకూడా ఆచరిస్తే, నాకు ఎదురయ్యే ఆటంకాలను నీవు తీరుస్తావని తెలుసు. దుస్సాధమైన పనిని చేసేటపుడు

ఎపుడైనా అడ్డు కల్గడం సహజం. ఇంచుమించు చివరివరకు చాలా దూరం అనుష్ఠించి చివరలో ఫలాన్ని పొందబోయే దశలోకూడా అడ్డు రావచ్చు. ఆ విధంగా చిరకాలం ఆచరించి, చాలావరకు అధిరోహించి, అడ్డు ఎదురుకాగా, ఇకపైకి ఎక్కలేక పతనం చెందడంవంటి దయనీయస్థితిని పొందడానికి నేను చాలా సిగ్గుపడుతున్నాను. అటువంటి భక్తియోగాన్ని విడచిపెట్టి, నాకు తగిన, సులభమైన, ఉపాయం అయిన శరణాగతిని సాధనంగా గ్రహించి నిన్ను ఆశ్రయిస్తాను.

భక్తియోగాద్యనుష్ఠానాలు స్వప్రయత్నసాధ్యాలు. కావున వాటిని ఆచరించేటపుడు ఆటంకాలు తప్పక కల్గుతాయి. **"పతనాంతాః సముచ్ఛ్రయాః"** అనికదా సూక్తి. అందువల్ల, సిద్ధోపాయభూతుడవు అయిన నిన్ను వరించి, **"నిర్భయో నిర్భరోఽస్మి"** అని ధైర్యంగా ఉండదగిన నేను భక్తియోగాన్ని చేసి ఒకసారి ఆరోహణాన్ని, ఇంకొకసారి పతనాన్ని పొందడాన్ని నేను సహించలేను. ఆ స్థితులను తలచినపుడు నాకు చాలా సిగ్గు కల్గుతున్నది. **"నిన్నరుళే పురిన్దిరున్దేన్"** అని అన్నట్లు నీనిర్హేతుక కృపను ఎదురుచూడడం తప్ప వేఱొక క్షేమకరమైన పనిలేదు కదా !

8. **ప్రాప్తాభిలాషం త్వదనుగ్రహాన్మాం**
పద్మానిషేవ్యే తవ పాదపద్మే ।
ఆదేహపాతా దపరాధదూర
మాత్మాంతకైంకర్యరసం విధేయాః ॥

త్వత్ +అనుగ్రహాత్ = నీ కరుణవలన, ప్రాప్త+అభిలాషం = కోరికను పొందినవాడనైన, మాం = నన్ను, పద్మానిషేవ్యే = లక్ష్మీదేవిచే సేవింపదగిన, తవ = నీయొక్క, పాదపద్మే =పద్మాలవంటి పాదాలలో, ఆదేహపాతాత్ = ఈ శరీరం పతనం చెందేవరకు, అపరాధదూరం = అపచారాలకు దూరమైన, ఆత్మాంతకైంకర్యరసం = ఆత్మ ఉన్నంతవరకు (నిత్యమైన) కైంకర్యంలోని అభిలాషను, విధేయాః= కల్గించాలి.

స్వామీ! నీకృపవల్ల నా కోరిక తప్పక సఫలం కాగలదు. లక్ష్మీదేవి సంవాహనం చేసే సుకుమారాలైన నీ పాదపద్మాలలో నాకు నిత్యమైన సేవారుచిని కల్గించు.

భట్టర్ శ్రీరంగరాజస్తవంలో -**"శ్వేవ దేవ ! వషట్కృతం త్వాం శ్రియోఽర్థా మకామయే"** అని అంటూ నైచ్యానుసంధానం చేసిన రీతిలో దేశికులు ఈ శ్లోకంలోని పూర్వార్ధంలో నైచ్యాన్ని అనుసంధిస్తున్నారని శ్రీప్ర.భ. అణ్ణాస్వామివారి వ్యాఖ్య.

అష్టభుజక్షేత్రనాథా! నేను నిన్ను శరణాగతి చేసినతరువాత కొంతకాలానికి నా ఈ దేహం నశిస్తుంది, ఆ తర్వాత మోక్షప్రాప్తి కల్గుతుంది. ఇది నిశ్చయం. కనుక, నీ కరుణవల్ల నా కోరిక నెరవేరినట్లే భావిస్తాను. అయితే, నా ఈ శరీరం నశించేవరకు ఉండే కాలం అంతా నీకు కైంకర్యం చేయడమే నాకు క్షేమకరం. నీ శ్రీచరణాలు అతిలోకసౌకుమార్యాన్ని కల్గినవి. పద్మంలో అవతరించి, ఆ పూవులోని సౌకుమార్యమే మూర్తీభవించినట్లుండే లక్ష్మీదేవిసైతం "ఎక్కడ కందిపోతాయో ! ఏమో !"అనే జంకుతో ఎంతో మెల్లగా వాటిని తాకి సంవాహనం చేస్తుంది. అటువంటి మహనీయాలైన నీ శ్రీపాదపద్మాలలో నేను ఆత్మాంతకైంకర్యాన్ని చేయాలి. ఏ అపరాధం లేని, నిత్యకైంకర్యాన్ని నీ శ్రీచరణాలలో చేయడంలోనే నాకు రుచి కలిగేటట్లు నన్ను నీవే అనుగ్రహించాలి.

(పద్మానిషేవ్యే తవ పాదపద్మే) - "వడివిణై యిల్లా మలర్మకళ్ మఱ్ఱై నిలమకళ్ పిడిక్కుమ్ మెల్లడియై" (రూపంలో సాటిలేని లక్ష్మీదేవి, భూదేవి మెల్లిగా తాకి సంవాహనంచేసే సుకుమారాలైన శ్రీచరణాలను) అని అంటూ నమ్మాళ్వార్లు పల్కడం దీనికి మూలం. దేవతలకు అర్హమైన పురోడాశాన్ని శునకం ఆశ పడే రీతిలో లక్ష్మీదేవిచే మాత్రమే సేవించదగిన నీ శ్రీచరణ పద్మాలలో నేను కైంకర్యం చేయాలని ఆశ పడుతున్నాననే అర్థస్వారస్యం పైన ఉదాహరించిన **"శ్వేవ దేవ!"** ఇత్యాది భట్టర్ సూక్తిని సమన్వయించడంద్వారా స్ఫురిస్తుంది. **"నెడియానై అడినాయేన్ నినైన్దిట్టేనే!"** అనే తిరునెడున్దాణ్డక సూక్తికూడా ఇటువంటిదే. "అయితే, నాకు నేనుగా ఆశ పడడం లేదు. నీవే నాకు ఆ ఆశను కల్గించావు. ఇటువంటి మహోపకారాన్ని చేసినట్లే, యావచ్ఛరీర పాతం ఏ అపచారాలు లేని నీ నిత్యకైంకర్యంలోని అభిలాష నాకు కలిగేటట్లు నీవే కటాక్షించు"- అని శ్లోకసారం. మొదటి పాదంలో **"ప్రాప్తాభిలాషామ్ త్వదనుగ్రహేణామ్"** అనే పాఠాంతరం ఉన్నది.

ఇంతటితో ఈ స్తుతి ముగిసినది. మిగిలిన రెండు శ్లోకాలు ఉపసంహారాత్మకాలు.

9. ప్రపన్నజనపాథేయం ప్రపిత్సూనాం రసాయనమ్ ।
శ్రేయసే జగతా మేతత్ శ్రీమదష్టభుజాష్టకమ్ ॥

ప్రపన్నజనపాథేయం = ప్రపత్తిని చేసేవారికి మార్గసహాయం, ప్రపిత్సూనాం = ప్రపత్తిని చేయగోరినవారికి, రసాయనం = గొప్ప మందు అయిన, ఏతత్ =ఈ, శ్రీమత్+ అష్టభుజ + అష్టకం = లక్ష్మీసహితుడైన అష్టభుజ క్షేత్రస్వామిని గూర్చిన ఎనిమిది శ్లోకాలతో కూడిన స్తోత్రం, జగతాం= లోకాలయొక్క, శ్రేయసే = మంచికోసం (అగుగాక !)

ఈ శ్లోకంలో ఈ స్తుతిని పఠించినందువల్ల కలిగే ఫలం తెలుపబడుతున్నది.

ఈ అష్టభుజాష్టకమనే స్తుతి, ప్రపత్తిని చేసి మోక్షంకోసం ఎదురుచూచే వారికి **"పాథేయం"** అంటే- దారిబత్తెం వంటిది. వారు మోక్షం పొందేంతవరకు ఈ స్తుతిలో అనుసంధింపబడ్డ భగవానుని కల్యాణగుణాలను రస్యభోగ్యపదార్థాలవలె **"పాలేపోల్ శీరిల్ పఴుత్తొழிన్దేన్"** అని, **"ఓవాత్తొழிల్ శార్ఙ్గన్ తొల్శీరై నన్నెఞ్జే ! ఓవాద ఊణాక ఉణ్"** అని చెప్పే రీతిలో ఆస్వాదిస్తూ కాలాన్ని గడుపవచ్చు. **"గచ్ఛతాం దూర మధ్వానం తృష్ణామూర్ఛితచేతసామ్, పాథేయం పుండరీకాక్షనామసంకీర్తనామృతమ్"** అని కదా సూక్తి. **"ఎన్నినైన్దు పోక్కువరిప్పోదు ?"** అన్నట్లు కాలక్షేపం చేసే దారి ఏమి ? అని ఆలోచించవలసిన ఆవశ్యకత లేదు -అని భావం. ఈ విధంగా ఈ స్తుతి ప్రపన్నజనులకు పాథేయం అయినట్లే, ప్రపత్తిని చేయగోరేవారికి గొప్ప రసాయనం, బలవర్ధకమైన ఔషధం. రసమంటే రుచి. అంటే- భగవానుని స్వరూపరూపగుణవిభూతుల అనుభవంపట్ల మొదట అనుకూల్యమైన భావన; క్రమంగా భక్తి ఇత్యాదులు. వాటికి అయనమంటే స్థానం. ఈ స్తోత్రాన్ని అనుసంధానం చేసేవారికి భగవానునిపట్ల మొదట అద్వేషం ఏర్పడి, అది క్రమంగా అనుకూలభావనగా మాఱి, అది భక్తిగా పరిణమించి, పరభక్తి- పరజ్ఞాన- పరమభక్తులనే దశలను పొందిస్తుంది. లోకంలో బలవర్ధకమైన రసాయనం రోగికి ఆహారం పట్ల రుచిని

కల్గించి, క్రమంగా బలాన్ని వృద్ధి చేసేటట్లే, ఈ స్తుతికూడా ప్రపత్తిని చేయగోరేవారికి భగవద్విషయకమైన మహావిశ్వాసాన్ని, కైంకర్యాభిలాషను కల్గిస్తుందని సారార్థం. రసశబ్దానికి భక్తిరసమని, **"రసో వై సః"** అని చెప్పబడిన పరమాత్మ- అనికూడా అర్థాలను చెప్పవచ్చు. **"ప్రాణప్రయాణపాథేయం సంసారవ్యాధినాశనమ్, దుఃఖాత్యంతపరిత్రాణం హరిరిత్యక్షరద్వయమ్"** జీవుని (అంతిమప్రయాణంలో పాథేయం, సంసారమనే వ్యాధిని నిర్మూలించే గొప్ప మందు, దుఃఖాలనుండి నివర్తింపజేసే రక్షణ- హరి అనే రెండక్షరాలు) అనే రీతిలో శ్లోకంలోని మొదటి పాదం అమరి ఉన్నది.

"సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితా" అని, **"అహ మన్నాదోఽహ మన్నాదోఽహ మన్నాదః"** అని సంస్కృతవేదం, **"ఉణ్ణుమ్ శోరు పరుకు నీర్ తిణ్ణుమ్ వెఱ్ఱిలైయుమ్ ఎల్లామ్ కణ్ణన్"** అని ద్రావిడవేదం భక్తునకు భగవానుని దివ్యమంగళవిగ్రహకల్యాణగుణాద్యనుభవం రస్యభోగ్య పదార్థాను భవంవంటిది అని తెల్పింది కదా! **"నచ్చు మామరున్ద మెన్గో!"** అని, **"మరున్దుమ్ పొరుళుమ్ అముతముమ్ తానే"** అని, **"అరుమరున్దాకుమే"** అని, **"భేషజం భగవత్ప్రాప్తిః"** అని, **"వ్యామోహ ప్రశమౌషధమ్"** అని భగవదనుభవం గొప్ప మందుగా చెప్పబడింది కదా. ఔషధం రోగనివారకమేకాక, బలవర్ధకం కూడా అయినట్లే, భగవదనుభవం భవరోగనివారకం, ఇంకా ఇంకా భగవదనుభవాన్ని పొందడానికి ఆవశ్యకమైన బలాన్ని **"య ఆత్మదా బలదా"** అన్నట్లు ఇస్తుంది. **"ఆచార్యసమాశ్రయణమ్ పణ్ణినవర్కళుక్కుమ్, అదు పణ్ణ రుచియుడై యార్క్కుమ్, మఱ్ఱుముళ్ళవర్క్కుమ్ హితమాన అర్థవిశేషఙ్గళ్ ఇన్ద స్తుతియిల్ నిరమ్బియుళ్ళదెన్ఱు కరుత్తు"** (ఆచార్యసమాశ్రయాన్ని చేసినవారికి, దానిని చేయాలనే ఆశను కలవారికి, మిగిలినవారికి హితాన్ని కల్గించే అర్థవిశేషాలు ఈ స్తుతిలో పూర్ణంగా ఉన్నాయని భావం) అనే శ్రీ ప్ర.భ. అణ్ణాస్వామి వ్యాఖ్యానసూక్తి అనుసంధేయం.

"శ్రీమతే" అనే విశేషణపదాన్ని అష్టభుజాష్టకపదానికి విశేషణంగా వ్యస్తంగా గాని, సమస్తంగా గాని అన్వయించవచ్చు. దీనివల్ల స్తోత్రంయొక్క శ్రీమత్త్వం-

అంటే- జ్ఞాతవ్యసకలార్థపూర్తి తెలుపబడుతున్నది. "శ్రేయసే జగతామ్" అనే ప్రయోగంవల్ల స్తుతికర్త ఔదార్యం సూచితం.

10. శరణాగతసంత్రాణత్వరాద్విగుణబాహునా ।
హరిణా వేంకటేశీయా స్తుతిః స్వీక్రియతా మియమ్ ॥

శరణాగత = శరణుపొందినవారియొక్క, సంత్రాణ = రక్షణలోని, త్వరా = తొందరవల్ల, ద్విగుణ = రెండింతలు అయిన, బాహునా = బాహువులను కల, హరిణా = శ్రీమన్నారాయణునిచే, వేంకటేశీయా = వేంకటేశులనబడే దేశికులచే, రచింపబడిన, ఇయం = ఈ, స్తుతిః = స్తోత్రం, స్వీక్రియతామ్ = స్వీకరింపబడుగాక !

ఈ స్తుతి శ్రీవేంకటేశులనబడే దేశికులచేత రచింపబడింది. భగవానుడు **"చక్రపాణీ చతుర్భుజః"** అన్నట్లు, **"చతుర్ణాం పురుషార్థానాం దాతా దేవ శ్చతుర్భుజః"** అన్నట్లు చతుర్భుజుడుగా ప్రసిద్ధుడు. ఈ విధంగా స్వామి చతుర్భుజుడైనా అతడు తనను శరణు వేడినవారిని కాపాడాలనే త్వరను అధికంగా కలవాడు. కనుక, వారిని రక్షించే సందర్భంలో స్వామి బాహువుల సంఖ్యలోకూడా ఆధిక్యం ఏర్పడుతున్నదట. అంటే- బాహువుల సంఖ్య రెండింతలు అవుతున్నదట. **"ఎప్పోదుమ్ కైకழలా నేమియాన్ నమ్మేల్ వినై కడివాన్"** (ఎల్లప్పుడు చేతిని వీడని చక్రాన్ని కల స్వామి మన పాపాలను తీరుస్తాడు) అనే రీతిలో ఆ ఎనిమిది భుజాలలో నిత్యం ఎనిమిది భుజాలను ధరించి, మన పాపాలను తీర్చి, మనలను రక్షించడంకోసం ఆతురతగా ఎదురుచూస్తున్నాడు. ఆ అష్టభుజస్వామి తన ఎనిమిది శ్రీహస్తాలతో ఈ ఎనిమిది శ్లోకపుష్పాలను స్వీకరించుగాక! అని భావం.

శరణాగతరక్షణత్వరవల్ల భగవానుని బాహువులు ద్విగుణీకృతాలై ఎనిమిది అయ్యాయి - అన్నది ఒక చమత్కారమైన ఉక్తి. దీనివల్ల స్వామి అష్టభుజత్వానికి ఒక హేతువు ఉత్ప్రేక్షింపబడింది. మొదటి శ్లోకంలోని **"గజేంద్ర రక్షాత్వరితం భవంతమ్"** అనే ప్రయోగస్వారస్యాన్నిబట్టి గజేంద్రరక్షణ సందర్భంలో భగవానుడు అష్టభుజుడయ్యాడని స్ఫురిస్తున్నది. "హరి ర్హరతి

పాపాని" అనే వ్యుత్పత్తిని కల హరి శబ్దప్రయోగంవల్ల, "ఉపసర్గార్థం ధాతువులో లీనమై ఉంటుందనే" న్యాయాన్నిబట్టి **"హరతి- ఆహరతి- స్వీకరోతి ఇతి హరిః"** అనే స్వారస్యాన్ని కూడా చెప్పవచ్చు.

ఈ శ్లోకంద్వారా దేశికులు ఈ స్తుతిని కాంచీపురంలోని అట్టపుయకర క్షేత్రంలోని అష్టభుజస్వామికి సమర్పించినట్లు, ఈ స్తుతి పేరును దేశికులే పెట్టినట్లు తెలుస్తున్నది. **"హరిణా స్వీక్రియతామ్"** అనే కర్మణిప్రయోగం స్తుతికర్త యొక్క కర్తృత్వఫలసంగరాహిత్యాన్ని సూచిస్తుంది. **"తనక్కే యాక ఎనై క్కొళ్ళు మీదే"** అనికదా ఆళ్వార్ల సూక్తి. కృతి చివర కవినామం అంకితం కావాలనే సంప్రదాయం ఇక్కడ పాటింపబడినది. మూడవ పాదంలో **"వేంకటేశస్య"** అనే పాఠాంతరం ఉన్నది.

అష్టభుజాష్టకవ్యాఖ్యానం సంపూర్ణం

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥